

การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
สำหรับครูระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

นนทณัฐ น้อยเหลือ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

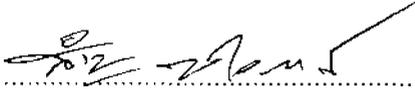
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2549

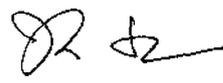
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

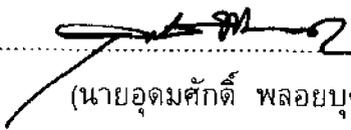
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการติดตามผลการใช้รูปแบบ
การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสิงห์บุรี เสนอโดย นางสาวนันท์ณัฐ น้อยเหลือ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์โอภาส)
วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ)

.....กรรมการ
(ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง)

.....กรรมการ
(นายอุดมศักดิ์ พลอยบุตร)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(นางสิร์รานี วสุภัทร)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
ชื่อนักศึกษา	ดร. ทรงศรี คู่หนอง นายอุดมศักดิ์ พลอยบุตร
สาขา	นันทกัญจน์ น้อยเหลือ
ปีการศึกษา	หลักสูตรและการสอน
	2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 12 โรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศ โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ฉบับ ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ หากคุณภาพเครื่องมือ โดยใช้การวิเคราะห์ความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา และหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

2. ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย จำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ผลการประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2.2 ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ทุกรายการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ยกเว้นรายการครูพูดจาสุภาพ เสียงดังฟังชัดและใช้ภาษาได้ถูกต้อง มีบุคลิกภาพที่ดีในการดำเนินการจัดประสบการณ์ ครูยิ้มแย้มแจ่มใส และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียนเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ
แบบร่วมมือประสานใจ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thesis Title A Follow-up on the Results of Using the Cooperative Supervision
Form for the Elementary Teachers in the Schools under Sing Buri
 Educational Service Area Office

Thesis advisors Dr. Songsri Toonthong
 Mr. Udomsak Ploybutra

Name Nunthanut Noilua

Concentration Curriculum and Instruction

Academic Year 2007

ABSTRACT

This research aims to study the use of the co-operative supervision form for elementary teachers from 12 schools under the Office of Sing Buri Educational Service Area. The samples of the research were 42 teachers teaching in the elementary level supervised by using the cooperative supervision form. Three sets of instruments were used for this research. The first set was used for evaluating the teachers' ability in constructing elementary school curriculum. The second set was used for evaluating the teachers' ability in learning experience management and satisfactory completion of the co-operative supervision form. The content validity was employed to find the quality of the instrument and the reliability was found by using alpha coefficient. The data was then analyzed to calculate percentage, mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D.).

The results of the research showed that:

1. the elementary teachers are able to design the elementary school curriculum overall at the highest level. When considering each aspect individually, every aspect was at the highest level, except for instructional media, learning resources and curriculum management which were at a high level.

2. the elementary teachers' ability in learning experience management is divided into 2 aspects:

2.1 each aspect and overall learning experience management evaluation result of the elementary teachers was at the highest level.

2.2 each aspect and overall learning experience management result of the elementary teachers was at a high level; when considering each aspect the evaluation of all aspects were rated at a high level except the aspects which were

considered the highest level possible. That is the pleasant personalities of the teachers themselves in managing the classroom; they speak to students politely but effectively, and also have effective interaction with all students.

3. each individual aspect and overall results of elementary teachers' satisfaction toward the co-operative supervisory form was at the highest level.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือแนะนำอย่างยิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์อุดมศักดิ์ พลอยบุตร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์ในด้านเอกสารและตำราเพื่อใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้มาโดยตลอดจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ นางบุณยานุช เจวียงหงษ์ นางสิร์รานี วสุภัทร นายเนติ เฉลยวาเรศ นางทัศนาศรี หิรัญภัทร และนางศิริวิไล ผลเกิด ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาของแบบสอบถาม และคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนเป็นกำลังใจและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณนางสิร์รานี วสุภัทร ที่ปรึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี และนายณรงค์ โสภา ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดพระนอนจักรสีห์ ที่ช่วยจัดหาและสนับสนุนด้านเอกสาร ตำรา ซีดีแฉะ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยและดำเนินการวิจัยด้วยดีเสมอมา

นนทณัฐ น้อยเหลือ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
การติดตามผล.....	7
การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย.....	10
รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ.....	34
การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย.....	36
ความพึงพอใจ.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
งานวิจัยในประเทศ.....	57
งานวิจัยต่างประเทศ.....	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากร.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	92
ความสำคัญของการวิจัย.....	92
วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	94
การอภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบประเมิน.....	104
ภาคผนวก ข แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์.....	117
ภาคผนวก ค ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	125

สารบัญตาราง

			หน้า
ตาราง 1	แสดงโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....		45
ตาราง 2	สรุปขั้นตอนการติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ.....		66
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์.....		70
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดภารกิจ.....		71
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดเป้าหมาย.....		72
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี.....		73
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....		74
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย.....		75
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยด้านการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ของครูระดับปฐมวัย.....		76
ตาราง 10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาของครูระดับปฐมวัย.....		77
ตาราง 11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัย.....		78
ตาราง 12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ของครูระดับปฐมวัย.....		79
ตาราง 13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย.....		80

		หน้า
ตาราง 14	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของครูระดับปฐมวัย.....	82
ตาราง 15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ ครูระดับปฐมวัย.....	84
ตาราง 16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัย ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ในด้านรูปแบบการนิเทศ.....	85
ตาราง 17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มี ต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ในด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย.....	86
ตาราง 18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัย ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการจัดทำ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	87
ตาราง 19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัย ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการจัดทำแผนการจัด ภูมิทัศน์ห้องเรียน.....	88
ตาราง 20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัย ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการนิเทศการสอน.....	89
ตาราง 21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มี ต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ.....	90
ตาราง 22	ข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ.....	90

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	5
ภาพ 2 รูปแบบการนิเทศแบบ “ร่วมมือประสานใจ”	36

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาปฐมวัยที่จัดให้เด็กที่มีอายุระหว่างแรกเกิดถึง 5 ปี เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์ เด็กวัยนี้เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นวัยที่มีอัตราของพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเจริญเติบโตสูงสุด โดยเฉพาะในด้านระบบประสาท และสมองจะเติบโตถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดเป็นวัยสดใส มองโลกสวยงาม มีความสงสัยใคร่รู้ มีจินตนาการกว้างไกล ทั้งเป็นชีวิตที่กำลังสร้างบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยพื้นฐานของตนเอง ซึ่งจะติดตัวต่อเนื่องไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ หากได้รับการอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมอย่างถูกต้อง และได้รับการตอบสนองพื้นฐานอย่างเพียงพอเท่ากับได้วางรากฐานที่ดีๆ ให้กับเด็กปฐมวัยที่จะมีความสุขในชีวิตข้างหน้า และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติในอนาคต การจัดการการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบัน แม้จะไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับแต่รัฐบาลก็ให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างเต็มที่ โดยมุ่งที่จะเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, หน้า 3)

การศึกษาปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับวัยอื่นๆ เป็นช่วงชีวิตที่มีอัตราการพัฒนาสูงสุด ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เด็กๆ ก็จะได้พัฒนาเต็มศักยภาพเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 1) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นภารกิจที่รัฐและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ซึ่งยึดหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยวางรากฐานการพัฒนาประเทศได้เข้มแข็งยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครอง ความมั่นคงทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ข้อหนึ่งว่าต้องพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0 - 5 ปี ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้าน ก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546, หน้า 2) กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญของเด็กปฐมวัย ได้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 โดยเน้นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 5)

ทิศทางของการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทย ตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยร่วมกันจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาสำคัญเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม สามารถจัดได้ในสถานศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้การจัดการเรียนปฐมวัยต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ท้องถิ่น และสถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาปฐมวัยได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 7)

สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาปฐมวัยได้แบ่งความรับผิดชอบตามนโยบายของรัฐบาล โดยเด็กปฐมวัย อายุ 3 ขวบ อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 5 ขวบ อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยมีสถานศึกษาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546

ในส่วนของการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยอายุ 4 - 5 ขวบ จำนวน 132 โรงเรียน ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ซึ่งได้ประเมินสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี เมื่อปี พ.ศ. 2546 - 2547 ในด้านการศึกษาปฐมวัยสรุปผลการประเมินในภาพโรงเรียนที่ได้รับการประเมินจำนวน 76 โรงเรียน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินภายนอกอยู่ในระดับปรับปรุงและพอใช้ (สรุปรายงานการประเมินภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี, 2546 - 2547, หน้า 7) และจากการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรีพบว่าครูผู้สอนระดับปฐมวัยยังมีปัญหาเรื่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การประเมินพัฒนาการนักเรียนทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในเกณฑ์พอใช้ (รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2547, หน้า 134)

ศึกษานิเทศก์ เป็นบุคคลซึ่งทำหน้าที่นิเทศการศึกษา โดยตรงซึ่งงานนิเทศการศึกษาถือว่าเป็นภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์ทุกคน ซึ่งมีหน้าที่ 3 ข้อ (Wile, 1976, p. 10) คือบทบาทในการสนับสนุน บทบาทให้ความช่วยเหลือ และบทบาทในการมีส่วนร่วมในการปรับปรุง

การเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ ผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พิจารณาแล้วที่ต้องเร่งพัฒนาเพิ่มประสิทธิผลเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้เกิดผลดีแก่เด็กเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ

ในอดีตการนิเทศการศึกษาเป็นการนิเทศเพื่อแก้ปัญหาของครู และครูมองว่าการนิเทศเป็นเรื่องที่เคร่งเครียด เป็นการจับผิดทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสอนของตน จึงไม่ต้องการรับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ (สิริราณี วสุภัทร, 2532, หน้า 35) ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนการนิเทศแบบ PIDRE (สงัด อุทรานันท์, 2530, หน้า 84 - 88) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วางแผนการนิเทศ (P = Planning) 2) ให้ความรู้ในสิ่งที่จัดทำ (I = Informing) 3) การปฏิบัติงาน (D = Doing) 4) การเสริมขวัญและกำลังใจ (R = Reinforcing) และ 5) ประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (E = Evaluating) และรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ (สุนน อมรวิวัฒน์, 2547, หน้า 8) ดังนี้ 1) วิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็นร่วมกัน 2) วางแผนเพื่อแก้ปัญหาพร้อมกัน 3) กำหนด เป้าหมายในการพัฒนาพร้อมกัน ปฏิบัติตามแผนพร้อมกัน 4) ประเมินผลพร้อมกัน 5) ปรับปรุงและพัฒนาร่วมกัน เป็นการนิเทศรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในสภาพปัญหา 2) กำหนดจุดมุ่งหมายเป้าหมายในการพัฒนา 3) และลงมือปฏิบัติตามแผน 4) ประเมินผลและปรับปรุง 5) ปรับปรุงและพัฒนาร่วมกัน ใช้กับครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลเมืองสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลค่ายบางระจัน โรงเรียนอนุบาลบางระจัน โรงเรียนอนุบาลพรหมบุรี โรงเรียนอนุบาลท่าช้าง โรงเรียนอนุบาลอินทร์บุรี และโรงเรียนในเขตรับผิดชอบของผู้วิจัย ได้แก่ โรงเรียนวัดระนาม โรงเรียนวัดบางปูน โรงเรียนวัดดุ่มหู โรงเรียนวัดราภรณ์ศรีทศาทำ และโรงเรียนสิงห์อุดม รวม 12 โรงเรียน จำนวน 42 คน ใช้เวลาปฏิบัติการนิเทศสัปดาห์ละ 3 วัน เป็นเวลา 3 ภาคเรียนติดต่อกัน หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ประเมินผลการนิเทศ พบว่าครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ดังนั้น เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ผู้วิจัยจึงติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ เพื่อนำข้อมูลไปใช้พัฒนารูปแบบการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในเรื่องต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัย

2. เพื่อศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือ
ประสานใจ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการนิเทศ
แบบร่วมมือประสานใจ
2. คุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สิงห์บุรี มีคุณภาพสูงขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจทั่วไปนำไปใช้ในการศึกษาผลการใช้
รูปแบบการนิเทศการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสิงห์บุรี ที่ได้รับการนิเทศรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ จำนวน 42 คน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
จำนวน 12 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลเมืองสิงห์บุรี โรงเรียน
อนุบาลอินทร์บุรี โรงเรียนอนุบาลค่ายบางระจัน โรงเรียนอนุบาลบางระจัน โรงเรียนอนุบาล
พรหมบุรี โรงเรียนอนุบาลท่าช้าง โรงเรียนวัดบางปูน โรงเรียนวัดคุ่มหญ้า โรงเรียนวัดราชฎี
ศรีทธาทำ โรงเรียนวัดระนาม โรงเรียนสิงห์อุดม รวมทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย
ศึกษากับประชากร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น

รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

ตัวแปรตาม

1. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร ของครูระดับปฐมวัย
2. ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย
3. ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ หมายถึง กระบวนการนิเทศที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์ปัญหาความจำเป็น 2) วางแผนเพื่อแก้ปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายในการพัฒนา 3) ปฏิบัติการพัฒนา 4) ประเมินผลและปรับปรุง 5) เผยแพร่ผลงาน

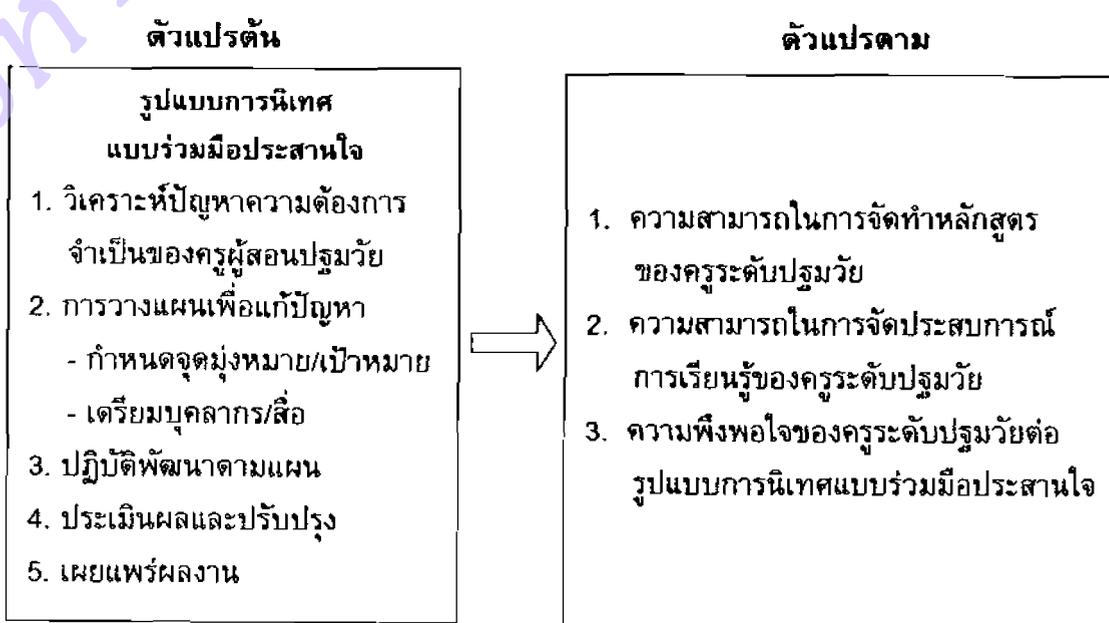
ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี หน่วยการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ และการบริหารจัดการหลักสูตร

ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของครู เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกอบด้วย การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสร้างและการใช้สื่อการจัดประสบการณ์ และการวัดประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดภูมิทัศน์ห้องเรียน การนิเทศการสอน

ครูระดับปฐมวัย หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนผู้เรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และผู้เรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ผู้วิจัยได้
ทำการศึกษา เอกสาร รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การติดตามผลและประเมินผล
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการติดตามและประเมินผล
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล
 - 1.3 วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผล
2. การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 2.2 ความหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย
 - 2.3 ความสำคัญของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย
 - 2.4 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 2.5 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย
 - 2.6 หลักการนิเทศ
 - 2.7 บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนิเทศการศึกษา
 - 2.8 คุณลักษณะของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา
 - 2.9 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา
 - 2.10 กระบวนการนิเทศการศึกษา
3. รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
 - 3.1 ความหมายการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
 - 3.2 รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
4. การจัดการเรียนการสอนปฐมวัย
 - 4.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย
 - 4.2 ปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 4.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 4.4 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 4.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร
 - 4.6 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 4.7 สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
 - 4.8 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

5. ความพึงพอใจ

5.1 ความหมายของความพึงพอใจ

5.2 ปัจจัยและองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ

5.3 การวัดความพึงพอใจ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การติดตามผล

หลักการของการดำเนินงานใดๆ จะต้องมีการติดตามและประเมินผลงานที่ได้ดำเนินการปฏิบัติการติดตามและประเมินผลเป็นวิธีหนึ่งที่จะตรวจสอบว่างานได้ดำเนินไปอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินงานหรือการปฏิบัติผิดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถทำให้การดำเนินงานนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการติดตามและประเมินผล คือ การแนวทางตัดสินใจ (Decision making) และช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้ใช้เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบต่างๆ ตลอดจนการดำเนินต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามวัตถุประสงค์

1. ความหมายของการติดตามและประเมินผล

สุภาวดี ขอร่ม (2541, หน้า 9) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผล หมายถึง การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ตีค่าและตัดสินใจในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

นุช รัตนวิบูลย์ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นการวัดคุณค่าของการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนด

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542, หน้า 73) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผล (Evaluation) เป็นขบวนการตีความหมาย (Interprctation) และตัดสินคุณค่า (Value Judgement) จากสิ่งที่วัดได้จากการวัดผลประเมินผล ต้องอาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบการพิจารณา ตัดสินว่ากิจกรรมการศึกษานั้น ดีหรือเลวอย่างไร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมประการใด

กรวีร์ ศรีกิจการ (2543, หน้า 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลเป็นการประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมเพื่อตัดสินและพัฒนาโครงการด้านการวางแผนและการติดตามประสิทธิภาพและประสิทธิผลของทางสังคมทั้งการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงจากการนำนโยบายและแผนงาน โครงการไปปฏิบัติ

สุวิมล ติรกานันท์ (2543, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถใช้ในการพิจารณาการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างทันที่ทันที่ ในทางตรงกันข้ามผลการประเมินจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หากผลนั้นไม่สามารถใช้ในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งการประเมินโครงการมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นความพยายามประยุกต์วิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ด้วยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. มีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์

3. มีการนำข้อมูลให้ผู้บริหารพิจารณาหาทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ

4. ได้นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541, หน้า 121) ได้สรุปแนวคิดการประเมินของโปรวัส (Provus) ที่กล่าวถึง หมายความว่าของการประเมิน คือ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างภาวะที่เป็นจริงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้ภาวะดังกล่าวเป็นตัวชี้หรือระบุข้อบกพร่องของกิจกรรมหรือโครงการใด

สุภาวดี ขอร่ม (2541, หน้า 8) ได้สรุปแนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ รวบรวม และการอำนวยความสะดวกที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542, หน้า 12) ได้สรุปการประเมินของครอนบาค (Cronbach) ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

สมชาย สุขสุด (2544, หน้า 12) ได้สรุปการประเมินของอัลคิน (Alkin) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลที่เหมาะสมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงานสรุปข้อมูลเพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่างๆ

2. วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

ในการติดตามผล สิ่งแรกที่ต้องเตรียมก่อนการติดตามผลก็คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการติดตามผลไว้หลายท่าน ดังนี้

ดนัย สุทธิพงษ์ (2533, หน้า 12) ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการติดตามผลคือ

1) เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษา

2) เพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนการสอน และการฝึกงานของนิสิตนักเรียนที่ทางสถานศึกษาจัดให้

3) เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตร และการสอนให้ตรงต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

4) เพื่อนำข้อมูลด้านการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการทำงาน และการเตรียมตัวเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในการทำงาน ของนิสิต นักศึกษาปัจจุบัน

5) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน และสถานศึกษา

3. วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผล

ในการดำเนินการติดตามและประเมินผลนี้ เบอริตี, และคณะ (2535, หน้า 14) ได้เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการติดตามผลได้ว่า

1) ประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะผู้บริหารการศึกษา ถึงความต้องการในการติดตามผลและเรื่องราวต่างๆ ที่ต้องการศึกษา

2) ตั้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่สถานศึกษาจะได้รับ

3) จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการศึกษาติดตามผล

4) นำวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะต่างๆ ไปทบทวนร่วมกับคณะครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อฟังข้อเสนอแนะและขอความช่วยเหลือ

5) วิธีการและขบวนการต่างๆ รวมทั้งการวิเคราะห์ผล จะต้องมีความเชื่อถือได้ ดังนั้นจึงควรอาศัยผู้ชำนาญ ซึ่งได้แก่ นักสถิติ นักวิจัย เพื่อช่วยในการวางแผน ล่าเขียนแบบสอบถาม

6) มีการวางแผนและเตรียมงานอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

7) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง อาจเลือกตามปีที่สำเร็จ จากชั้นเรียน หรือจากกลุ่มเฉพาะได้ตามความเหมาะสม

8) ต้องตัดสินใจล่วงหน้าว่า อย่างน้อยควรจะได้แบบสอบถามคืนมาเท่าไร เพราะการได้รับคืนมาทั้งหมดย่อมเป็นไปได้ แต่ถ้าได้รับคืนมาน้อยเกินไป ก็จะได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ในการสรุปผล

9) นำผลที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผล เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาเลือกใช้ให้มีความเหมาะสม จึงจะมีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำเชื่อถือโดยมีผู้เสนอวิธีการไว้ดังนี้

วัชร ทรัพย์มี (2521, หน้า 88) กล่าวว่า วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นการส่วนตัวกับนักเรียนกับบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน หรือกับผู้ปกครอง วิธีนี้มีข้อดีคือ การสัมภาษณ์เป็นวิธีที่ผู้สัมภาษณ์สามารถสร้างความสัมพันธ์ภาพกับผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดีกว่าวิธีอื่น ซึ่งจะทำให้ได้รับความจริงและข้อมูลมากกว่าวิธีอื่น ถ้าผู้รับการสัมภาษณ์ยังไม่เข้าใจคำถามผู้สัมภาษณ์สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ หรือถ้าคำตอบของผู้รับการสัมภาษณ์ยังไม่เป็นที่แจ่มแจ้ง ผู้ให้สัมภาษณ์อาจให้คำตอบอธิบายเพิ่มเติมข้อความนั้นๆ ได้แต่วิธีนี้มีข้อบกพร่องคือ เสียเวลามาก

เพราะต้องติดตามสัมภาษณ์เป็นรายๆ ไป และผู้สัมภาษณ์ต้องมีความชำนาญในการสัมภาษณ์ ตลอดจนมีการจัดทำข้อสัมภาษณ์อย่างมีระบบ ระเบียบ มิฉะนั้น ข้อมูลที่ได้รับจะกระจัดกระจายมาก

อุทุมพร ทองอุไทย (2523, หน้า 62 – 68) เสนอว่าแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันมากในการรวบรวมความเป็นจริงที่ยังไม่ทราบ เพื่อเปรียบเทียบความจริงที่ทราบ ในกรณีที่ถามความคิดเห็นมักจะเรียกว่า แบบสอบถามความคิดเห็น เป็นต้น ข้อคำถามในแบบสอบถามที่ 2 ประเภท คือ

1) คำถามปลายปิด เป็นคำถามที่ผู้สร้างเครื่องมือสร้างขึ้นอย่างรอบคอบ เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2) คำถามปลายเปิด เป็นคำถามที่ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างกว้างๆ ตามความคิดของตน

จากความหมายที่กล่าวในเบื้องต้น สรุปได้ว่า การติดตามและประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งให้ได้ทราบถึง ปัญหาอุปสรรค ผลกระทบของโครงการที่เกิดขึ้นจริง ประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อยุติการดำเนินงาน หรือดำเนินงานต่อไป

การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดและการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการศึกษาต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการจัดกิจกรรมการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานการศึกษา มุ่งพัฒนาพฤติกรรมของครูที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยอาศัยหลักแห่งการส่งเสริมความเจริญของงานให้ครูและนักเรียน โดยมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

บันลือ พุกกะวัน (2535, หน้า 18) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานอย่างมีแผนงาน เป็นการกระทำที่มีขั้นตอนและความต่อเนื่อง เพื่อให้ครูที่ผ่านกระบวนการนิเทศการศึกษาเกิดความตื่นตัว คลายความกังวลหรือข้อคับข้องใจทั้งในหน้าที่การงานและส่วนตัว มีความเข้าใจที่จะใช้วิธีการในการพัฒนาวิชาชีพ ได้คล่องตัวขึ้น โดยมีการปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่อง

ซารี มณีศรี (2542, หน้า 142) กล่าวไว้สรุปได้ว่า ความหมายของการนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักประชาธิปไตยในการนิเทศ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 14) ได้ให้คำจำกัดความของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ปรึกษาหารือ ช่วยฝึกฝนและเตรียมการดำเนินงานใน

การสนับสนุนในภาคปฏิบัติ ตลอดจนการจัดการและควบคุมเพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 18) ได้กล่าวถึงการนิเทศการสอนว่าเป็นกระบวนการของผู้เทศที่มุ่งจะปรับปรุงและพัฒนาการสอนในสถานศึกษา โดยมุ่งที่พฤติกรรมของครูที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

กู๊ด (Good, 1973, p. 572) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในด้านการแนะนำครูหรือผู้อื่นที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้วิธีการปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษา การนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ช่วยเหลือและปรับปรุงเนื้อหาของการสอน ช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีสอน และช่วยเลือกและปรับปรุงการประเมินผล การสอน

สเปียร์ส (Spears, 1967, p. 16) ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูได้ช่วยตนเองได้

ไวลส์ (Wiles, 1967, p. 6) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือ การแนะนำซึ่งกันและกันวางแผนงานร่วมกัน ปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ไวลส์, และโลเวลล์ (Wiles, & Lovell, 1983, p. 138) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือระบบพฤติกรรมขององค์กร ซึ่งเป็นการทำงานที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้ดีขึ้น

กลิกแมน (Glickman, 1990, p. 172) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การนิเทศเป็นงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับ การปรับปรุงการเรียนการสอนด้านหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สื่อ การอำนวยความสะดวก และการเตรียมการพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผล การเรียนการสอน

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงการสอนช่วยให้ครูทำหน้าที่ได้ดีขึ้น มีขวัญและมโนธรรมสัมพันธดีขึ้น เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

2. ความหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

การนิเทศการศึกษาปฐมวัยเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญในการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความแตกต่างจาก

การศึกษาในระดับอื่น ๆ ผู้บริหารและครูในระดับปฐมวัยจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย โดยมีผู้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2529, หน้า 12) กล่าวไว้สรุปได้ว่า ความหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย คือ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศ อาจได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการ และครูผู้รับการนิเทศ อาจได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูสอนชั้นเด็กเล็ก โดยการใช้เหตุผลและปัญญาในการแก้ไขปรับปรุง เสนอแนะและพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การให้คำแนะนำช่วยเหลือและประสานงานกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอนระดับปฐมวัย โดยมีเป้าหมายให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการจัดปัจจัยสนับสนุน การช่วยประสานงานเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัยสามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา

จึงสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การให้คำแนะนำช่วยเหลือและการประสานงานกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอนระดับปฐมวัย เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย

3. ความสำคัญของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความแตกต่างกับการจัดการศึกษาในระดับอื่น ๆ อีกทั้งเด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่ผู้บริหารและครูต้องตระหนักในบทบาทของตนในการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละด้านให้เต็มตามศักยภาพโดยสอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 91) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัย อยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษา ระดับปฐมวัย ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย การวิเคราะห์

หรือการอภิปรายมักมีประโยชน์และให้ข้อคิดแก่ครู ซึ่งการนิเทศการศึกษาปฐมวัยสามารถให้บริการได้

2. การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็จำเป็นจะต้องปรับปรุงและฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงาน

3. การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการช่วยเหลือครูให้จัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสามารถ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, บทคัดย่อ) ยังได้กำหนดความสำคัญของการนิเทศว่า มีความสำคัญในแง่การดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีความจำเป็นต้องนำการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล รายงานผล เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องโดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้ง หน่วยงานภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับดูแลและประเมินผล ต้องมีการรายงานจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไป ทราบเพื่อนำข้อมูลจากการรายงานมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 38) ได้เสนอความสำคัญของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย สรุปได้ว่า สถานศึกษาปฐมวัยต้อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตามผล การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตามภารกิจต่าง ๆ 7 ภารกิจ ดังที่กำหนดไว้ในกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรวจสอบการปฏิบัติภารกิจดังนี้ คือ ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมสถานศึกษาสร้างความตระหนักโดยการอบรมประชุมชี้แจงให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญความจำเป็นที่ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกที่ให้การสนับสนุนให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายรับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรนำไปศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย จุดหมาย ระยะเวลาเรียนสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายชั้น สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ ตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามความต้องการของชุมชน และสถานศึกษาที่สามารถนำไปสู่

การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่แสดงถึงกระบวนการ วิธีการ ระยะเวลา การประชาสัมพันธ์ การอบรมบุคลากร การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน เป็นต้น ภารกิจที่ 4 การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ โดยมีผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ทุกฝ่ายมีอิสระและมีความพึงพอใจในผลงานภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบมีผู้รับผิดชอบ มีวิธีการ เครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างชัดเจน มีการบันทึกข้อมูล การนิเทศ แนวทางการปรับปรุงพัฒนา และมีการชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง รับทราบผลของการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาได้ ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษามีการสรุปเอกสาร โดยการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ที่สามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา อย่างเป็นรูปธรรม ภารกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงาน ประชุมชี้แจงเพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน และมีการวางแผนพัฒนา การดำเนินงานร่วมกัน โดยประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายและใช้หลักการมีส่วนร่วม

ดังนั้น สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญทั้งในด้านการบริหารงาน และการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจของ สถานศึกษาในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยมุ่งให้ความช่วยเหลือครูในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนปฐมวัย

4. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งหมด แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีแต่ครู จะต้องปรับปรุงและพัฒนางานสอนอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าหากครูได้แสดงพฤติกรรมทาง การสอนที่ดี และเหมาะสมแล้วคุณภาพของเด็กก็ย่อมดีขึ้นด้วย (เขาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 122) โดยมีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาดังนี้

บันลือ พุททชะวัน (2535, หน้า 26) ได้สรุปจุดมุ่งหมากการนิเทศไว้ดังนี้คือ

1. มุ่งพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้ได้รับความรู้ เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติ ได้ดีขึ้น
2. มุ่งพัฒนางาน หมายถึง งานการเรียนการสอนและสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพ
3. มุ่งส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาและ การนิเทศ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนในอันที่จะได้รับความร่วมมือจากบุคคล หลายฝ่ายในชุมชน

4. ส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจของบุคลากรได้ทำงานด้วยความมั่นใจ มีกำลังใจ

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, บทคัดย่อ) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนาครู ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนางานด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ช่วยประสานงานและความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังจะสร้างความมั่นคงในอาชีพครู สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูเพื่อจะได้ร่วมมือกันพัฒนานักเรียนให้เกิดพัฒนาการตามความมุ่งหมายของการศึกษา

ซารี มณีศรี (2542, หน้า 73 - 74) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามีดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจถึงปัญหาต่างๆ ของเด็ก และพยายามให้ครูเห็นและเข้าใจอย่างชัดเจนว่าเด็กในวัยนี้มีลักษณะพฤติกรรมและความต้องการอย่างไร เพื่อที่จะได้ดำเนินการสอนและจัดโปรแกรมต่างๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของเด็กให้มากที่สุด

2. ช่วยให้ครูได้ทราบถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ทราบจุดอ่อนในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร และช่วยให้สามารถวางแผนการสอนให้เหมาะสมเพื่อแก้ไขจุดอ่อนเหล่านั้น การเรียนการสอนก็จะได้รับผลดี

3. เพื่อช่วยให้ครูได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษาโดยทั่วๆ ไป วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียนและลำดับขั้นที่ตนทำการสอน ตลอดจนปรัชญาของโรงเรียน และช่วยครูให้ดำเนินการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. เพื่อช่วยครูให้มีลักษณะเป็นผู้นำและเป็นนักประชาธิปไตย

5. เพื่อช่วยให้ครูใหญ่ได้สำรวจและค้นพบความสามารถพิเศษของครูแต่ละคน เพื่อที่จะได้มอบหมายงานให้เหมาะสมตามความสามารถและความถนัด นอกจากนั้นยังจะได้สร้างเสริมให้ความสามารถพิเศษได้พัฒนายิ่งๆ ขึ้นไปอีกด้วย

6. เพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

7. เพื่อสร้างเสริมขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพสูง เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุปลายทางเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภาคภูมิใจในอาชีพครูที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่

8. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน เพื่อป้องกันครูจากการถูกตำหนิหรือกล่าวโทษที่ไม่เป็นธรรม

9. เพื่อประเมินผลการเรียนของเด็ก การสอนของครู และหาทางที่จะให้ผลการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 56) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอน ดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู

1.1 การนิเทศการสอนให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน

- 1.2 การนิเทศการสอนช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอน
 - 1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู
 2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน
 - 2.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อคุณภาพของนักเรียน
 - 2.2 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน
 3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน
 4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน
- จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่นักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา คือ

1. เพื่อพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนการสอนและความก้าวหน้าในวิชาชีพ
2. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรในการทำงานร่วมกัน
3. เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย

การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือและนำครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย อีกทั้งยังช่วยให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในการเร่งปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2529, หน้า 24) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีดังนี้ คือ

1. เพื่อช่วยให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนางานบริหารและวิชาการ เช่น การกำหนดทางเลือกการสร้างสื่อ และเครื่องมือการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ครูได้จัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้ถูกต้องตามความมุ่งหมายที่วางไว้
3. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และให้ครูสามารถแก้ปัญหาได้
4. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ครู
5. เพื่อมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดีภายในระบบงาน เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เขาวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 120) ได้กล่าวสรุปถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน และเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมและการบริหารการศึกษาปฐมวัย

2. เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คู่มือครู แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ครูมีความรับผิดชอบและสามารถปรับปรุงพัฒนาการทางร่างกาย และการเติบโต ด้านการเตรียมความพร้อมและองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความพร้อมของเด็ก ตลอดจนการพัฒนาการด้านสังคมและกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์

วารุ เฟิงส์วีสต์ (2542, หน้า 71) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาปฐมวัยว่ามีดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนางานบริหารและวิชาการ

2. เพื่อให้ครูระดับปฐมวัยได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งสามารถแก้ปัญหาได้

3. เพื่อให้ครูได้จัดประสบการณ์อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมายที่ได้วางไว้

4. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูระดับปฐมวัย

5. เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และประสานงานกันอย่างดีภายในระบบ

6. เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวจึงสรุปว่า จุดมุ่งหมายของการการนิเทศการศึกษาปฐมวัยได้ดังนี้คือ

1. เพื่อพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ และให้คำแนะนำครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูระดับปฐมวัย

3. เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ

6. หลักการนิเทศ

การปฏิบัติงานใดๆ ก็ตาม จำเป็นต้องมีหลักในการปฏิบัติเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุถึงผลสำเร็จตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาก็เช่นเดียวกันต้องมีหลักในการปฏิบัติ

สจ๊วต อุทราพันธ์ (2530, หน้า 15 – 17) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

หลักการที่ 1 การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

หลักการที่ 2 การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวกลาง คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา

หลักการที่ 3 การนิเทศการศึกษา (ในประเทศไทย) เน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย

ซารี มณีศรี (2542, หน้า 10) ได้กล่าวถึงหลักพื้นฐานการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา เป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป

2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย

3. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์

4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน

5. การนิเทศมุ่งเสริมบำรุงขวัญ

6. การนิเทศคือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์

7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะขจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะในเขตชนบท

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ (2547, หน้า 5 – 9) มีความเห็นว่า หลักการนิเทศการศึกษามี 6 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษา จะต้องสัมพันธ์กับการบริหาร

2. การนิเทศการศึกษา ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา

3. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์

4. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นประชาธิปไตย

5. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการสร้างสรรค์

6. การนิเทศการศึกษา ควรส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า

บริกส์, และ จัสต์แมน (Briggs, & Justman, 1952, pp. 130 - 141) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษาไว้ 14 ข้อ คือ

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย

2. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับการรวบรวมแหล่งวิทยาการเข้าเป็นกลุ่มมากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล

3. การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการเสริมสร้าง และการสร้างสรรค์

4. การนิเทศการศึกษาคควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาวิชาชีพ มากกว่าจะเป็นในความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

5. การนิเทศการศึกษาคจะต้องหาทางส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาครู โดยเฉพาะในเรื่องของความถนัดของส่วนบุคคล

6. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษาก็คือ หาทางช่วยเหลือเด็กได้บรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษา

7. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันให้แก่ครูและการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ

8. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นจากสภาพปัจจุบันที่กำลังเผชิญอยู่

9. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้า และความพยายามของครูให้สูงขึ้น

10. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริม และปรับปรุงสมรรถวิสัยและทัศนคติและคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง

11. การนิเทศการศึกษาควรเป็นอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธี

12. การนิเทศการศึกษาควรใช้เครื่องมือ และกลวิธีง่าย ๆ

13. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล

14. การนิเทศการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

อาดัม, และ ดิกกี (Adams, & Dickey, 1956, อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2536, หน้า 116) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงาม

1.1 การจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีสอนต่างๆ

1.2 ช่วยพัฒนาความรู้ทางวิชาการเฉพาะ ให้เทคนิควิธีสอนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.3 พัฒนาให้มีความเชื่อมั่นในการสอน และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน

1.4 พัฒนาทัศนคติ และอุดมการณ์ในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

1.5 พัฒนาประมวลรายวิชา โครงการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน

1.6 ร่วมมือจัดทำสื่อการสอนชนิดต่างๆ ที่จำเป็นและหาได้ในโรงเรียนและท้องถิ่น

1.7 ช่วยพัฒนาประสบการณ์การประเมินผล และเทคนิคการใช้และเตรียมเครื่องมือ ประเมินผล

1.8 ช่วยวางแผนและพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียนและปัญหาอื่น

2. การนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำของการศึกษามากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง

2.2 ต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูมีอิสระให้ใช้ความสามารถของตนเองพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น

2.3 เปิดโอกาสให้ครูมีความคล่องตัวในการดำเนินงานต่างๆ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการทำงาน

2.4 การใช้อำนาจหน้าที่ควรเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มและหมู่คณะ

2.5 ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.6 อำนาจยอมเปลี่ยนแปลงไปตามวิธีประชาธิปไตย ทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถและความเป็นผู้นำ

2.7 ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานุศิษย์ ครู จะต้องร่วมมือกันเพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน

3. การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์

3.1 ผู้นิเทศและครูร่วมกันสร้างบรรยากาศในการนิเทศด้วยการประชุมปรึกษา
ร่วมกัน

3.2 ผู้นิเทศให้อิสระแก่ครูได้มีความคิดสร้างสรรค์ตามความสามารถของแต่ละคน

4. การนิเทศยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์

4.1 ให้การยอมรับนับถือบุคคลอื่น เป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

4.2 ให้ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ

4.3 สร้างความเชื่อถือและศรัทธา ให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือ เพื่อสร้างมิตรภาพ
กับบุคคลอื่นๆ

5. การนิเทศเพื่อสร้างเสริมขวัญและกำลังใจ

5.1 ขวัญและกำลังใจของครูดี ย่อมส่งผลให้การทำงานให้ดีขึ้นไปด้วย

5.2 ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนขึ้นอยู่กับขวัญของครูที่ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

5.3 ครูเองก็ต้องการขวัญและกำลังใจ

5.4 การดำเนินงานควรจะเป็นไปด้วยความสมัครใจตามความสามารถของแต่ละบุคคล

6. การนิเทศเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน

6.1 งานนิเทศเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน

6.2 งานนิเทศเป็นการปรับปรุงการสอนของครู

6.3 งานนิเทศเป็นงานพัฒนาหลักสูตร

6.4 การประเมินผลการสอนมีความจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนการสอน

7. การนิเทศเป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่น ๆ

7.1 การให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่น

7.2 การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น

เบอร์ตัน, และบรัคเนอร์ (Burto, & Brueckner, 1955, pp. 70 – 85) ได้สรุปหลักการนิเทศไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ คือ ควรสอดคล้องกับค่านิยม วัตถุประสงค์ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนั้นโดยเฉพาะ การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นไปตามความเป็นจริงและตามกฎเกณฑ์ของเรื่องนั้นๆ และควรจะได้มีวิวัฒนาการทั้งในด้านเครื่องมือ และกลวิธีโดยมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ คือ เป็นไปอย่างมีระบบ ระเบียบทั้งในด้านกระบวนการนิเทศ และการใช้เครื่องมือ มีการรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลจากข้อมูลอย่างเป็นปรนัย เชื่อถือได้ มากกว่าการสรุปจากข้อคิดเห็นเพียงอย่างเดียว
3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย คือ มีความเคารพในตัวบุคคลแต่ละคน เปิดโอกาสให้มีการร่วมมือกัน และใช้ประโยชน์จากการทำงานร่วมกันให้มากที่สุด ใช้อำนาจน้อยที่สุด และอำนาจนั้นจะต้องได้มาจากหมู่คณะ
4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์ คือ ส่งเสริมให้แต่ละบุคคลแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และพัฒนาความสามารถนั้นให้สูงสุดซึ่งจะก่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน

ฟรานเซท (Franseth, 1961, pp. 23 - 28) ได้เสนอแนะหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่าการนิเทศการศึกษาจะให้บรรลุสูงสุดในการปรับปรุงการสอนก็ต่อเมื่อนิเทศยัตวิธิการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยการแก้ปัญหาพร้อมกันระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์ ผลการนิเทศจะต้องเกี่ยวกับครูโดยตรง หลักการนิเทศที่ดีจะต้องให้ผลสอดคล้องกับความต้องการของครู และในระหว่างการนิเทศจะต้องมีการสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง สร้างความเข้าใจเป็นอันดีระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์ ขณะเดียวกันศึกษานิเทศก์ก็ช่วยให้ครูพบวิธีที่ดีกว่าเดิมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ดังนั้นโดยสรุปแล้ว การนิเทศการศึกษาจึงควรมีหลักการ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องมีความถูกต้องตามหลักวิชา โดยให้สอดคล้องกับค่านิยม จุดมุ่งหมายและนโยบายของการศึกษา
2. การนิเทศการศึกษา เป็นการส่งเสริมและสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามให้เกิดแก่ตัวครู
3. การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้วิถีทางแห่งประชาธิปไตย
4. การนิเทศการศึกษา ต้องมีเป้าหมายที่แน่นอนคือ คุณภาพของนักเรียนโดยผ่านตัวกลางคือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา
5. การนิเทศการศึกษา มุ่งสร้างมนุษยสัมพันธ์และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

7. บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนิเทศการศึกษา

เมื่อก้าวถึงการนิเทศการศึกษาแล้ว ก็มักเข้าใจกันว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา คือ ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งเท่านั้น ซึ่งที่จริงแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่

สงัด อุทรานันท์ (2530, หน้า 59) ให้ข้อคิดว่า บุคลากรทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยนั้น ควรประกอบด้วย

1. ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน หรือสถานศึกษา
2. ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์
3. คณะครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530, หน้า 4) ได้กำหนดไว้ว่า บุคลากรที่ปฏิบัติการนิเทศตามระดับหน่วยงาน ประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ

1. ผู้บริหาร ได้แก่ เลขาธิการ-รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ประธานกลุ่มโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน

2. ผู้ปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูผู้สอน

วิชา เส้าเรียนดี (2544, หน้า 70 - 74) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่จำเป็นต้องใช้บุคคลหลายฝ่ายมาทำงานร่วมกัน ดังนั้น งานนิเทศการศึกษาจะดำเนินไปด้วยดี หากได้รับความร่วมมือและเห็นความสำคัญของงานอย่างจริงจัง ซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาที่สำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษา เพราะงานนิเทศการศึกษาเป็นงานของผู้บริหาร

2. ศึกษานิเทศก์ เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรง และเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมเพื่อปฏิบัติงานทางการนิเทศการศึกษาโดยตรง

3. ครูใหญ่ มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารกิจการทุกด้านของโรงเรียน รวมทั้งความรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียน ครูใหญ่ หรือผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทในการนิเทศภายในโรงเรียน หากครูใหญ่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา งานการเรียนการสอนของโรงเรียนจะก้าวหน้ามาก

4. ครูวิชาการ มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาโดยตรงอีกผู้หนึ่งแบ่งเป็นครูวิชาการโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน หน้าที่ที่ทำการนิเทศโดยการสาธิตการสอนหรือนำ

ความรู้ใหม่ๆ มาให้ มีการวัดผลการเรียนการสอนในสายวิชาการที่ตนรับผิดชอบ จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือสื่อการสอนและประสานงานกับคณะครูในสายวิชาการของตน

5. ครู ครูเป็นผู้ลงมือทำการสอนเองครูบางคนมีความสามารถสูงกว่าผู้นิเทศและอาจทำการนิเทศได้เป็นอย่างดีหากได้รับมอบหมาย โดยปกติครูไม่มีหน้าที่ในการนิเทศ การศึกษาแต่บทบาทของครูเกี่ยวข้องกับงานนิเทศการศึกษา มีการเสนอปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการณ์ เพื่อร่วมกันเสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงงาน จัดทำคู่มือครูหรืออุปกรณ์การสอน เป็นต้น

ไวส์ (Wiles, 1967, p. 10) ให้ข้อสังเกตว่า การนิเทศการศึกษาไม่จำเป็นต้องจำกัดว่าเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งถึงจะทำกรนิเทศได้ เขาเห็นว่าสมาชิกคนหนึ่งคนใดก็ตามที่มีส่วนช่วยให้ครูทำการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้นก็เรียกว่าเป็นการนิเทศการศึกษาเช่นเดียวกัน

ดังนั้น งานนิเทศการศึกษาจะดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องได้รับความร่วมมือและให้ความสำคัญของงานอย่างจริงจังจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาหลายฝ่ายมาทำงานร่วมกัน ซึ่งได้แก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบุคคลเหล่านี้ ถึงแม้จะมีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษา แต่เนื่องจากการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันก็ทำให้บทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามีความแตกต่างกันด้วย

8. คุณลักษณะของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา

งานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ หลายฝ่ายและต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงาน ดังนั้นความสำเร็จในการนิเทศการศึกษาจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา ความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะของบุคลากรในการนิเทศการศึกษาว่าจะเอื้อต่อการนิเทศการศึกษาได้มากน้อยเพียงไร ในที่นี้จะกล่าวถึงคุณลักษณะของบุคลากรที่เอื้อต่อการนิเทศการศึกษา

ภิญญา สาร (2519, หน้า 294 – 295) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ทำกรนิเทศไว้ ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในตัวนักเรียนเป็นอย่างดี
2. มีความรู้ความเข้าใจวิธีการให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นอย่างดี
3. มีความรู้ความเข้าใจสภาพสังคมของโรงเรียน ครู และนักเรียนที่ตนรับหน้าที่ไป

นิเทศเป็นอย่างดี

4. มีความรับผิดชอบต่องานการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีความมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และต้องแท้

5. ใช้วิธีการนิเทศการศึกษาด้วยเหตุผล และสติปัญญา

ซาร์ มณีสรี (2542, หน้า 10) ได้เสนอแนะว่าผู้นิเทศการศึกษาต้องมีบุคลิกลักษณะ ดังนี้คือ

1. สร้างศรัทธา ความเชื่อถือให้เกิดขึ้นมากกว่าความสัมพันธ์ด้านอำนาจ
2. เห็นอกเห็นใจคนอื่น
3. ความกระตือรือร้น
4. การมองโลกในแง่ดี
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. มีอารมณ์ขัน
7. มีสุขภาพดี
8. สามารถปะทะเมืงคำวาคาสั่งของ
9. ความจริงใจ
10. เป็นพหุสัจจะ คือ เป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก

สจ๊วต อุทรานันท์ (2530, หน้า 64 – 66) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์เกี่ยวกับบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารที่เอื้อต่อการนิเทศการศึกษาควรมีลักษณะ ดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีความเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานของผู้บริหาร ส่วนผู้ทำหน้าที่นิเทศนั้นจะถือว่าเป็นคณะทำงานของผู้บริหาร ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้ลงไปทำงานร่วมกับครู

1.2 เป็นผู้มีความสนใจและให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักของการศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ นั้น ถือว่าเป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมงานวิชาการ

1.3 ให้ความสำคัญแก่การบริหารงานบุคคล โดยถือว่าผลงานที่มีคุณภาพนั้นจะมาจากผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพโดยตรง

1.4 ยอมรับการทำงานเป็นคณะและให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานทุกคน โดยถือว่าทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

2. ศึกษานิเทศก์ ควรมีลักษณะดังนี้

2.1 ด้านลักษณะส่วนตัว ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ควรจะเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง มีความอดทน กระฉับกระเฉงว่องไวเป็นคนที่เปิดเผย ไม่เยอหยิ่ง และมีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.2 ด้านความรู้ความสามารถ ผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์ควรเป็นผู้มีความรู้ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีเทคนิคในการพูด มีความสามารถในการสาธิตการสอน มีความสามารถทางด้านการประเมินผลและวิจัย

2.3 ด้านการแสดงออกทางพฤติกรรม ผู้ที่จะเป็นศึกษานิเทศก์ควรมีความเป็นประชาธิปไตย มีความยุติธรรม มีคุณธรรมประพฤติดีรู้จักประมาณตน มองโลกในแง่ดีเคารพใน

ความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักการยกย่องชมเชยผู้ที่ทำดี

2.4 ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นคนตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความตั้งใจจริงในการทำงาน

3. ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ ควรจะมีคุณลักษณะดังนี้

3.1 เป็นผู้มีความประพฤติและผลงานที่ยอมรับของเพื่อนครูภายในโรงเรียน

3.2 เป็นผู้ที่ไม่นิยมใช้อำนาจในการทำงาน

3.3 มีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษาหลักสูตรและการสอน

3.4 มีความสามารถในการสังเกตการสอน

3.5 มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเกี่ยวกับการสอน จิตวิทยาพัฒนาการและเข้าใจสภาพของท้องถิ่น

9. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา

อาคม จันทสุนทร (2525, หน้า 11) ได้สรุปบทบาทของผู้นิเทศการศึกษาไว้ 2 ประการคือ

1. บทบาทในฐานะที่ปรึกษาหารือ ผู้ช่วยคิดของผู้บริหาร หมายถึง เป็นผู้ช่วยในการวางแผนการดำเนินงานต่างๆ รวมทั้งช่วยเหลือในการตัดสินใจของผู้บริหารดังจะเห็นว่าศึกษานิเทศก์นั้น จะเป็นที่ปรึกษาและช่วยในด้านความคิดเชิงวิชาการแก่อธิบดี หรือศึกษานิเทศก์ และครู ซึ่งผู้นิเทศในโรงเรียนอันได้แก่ ครูทำหน้าที่หัวหน้าหมวดหรือสหวิชา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนก็เป็นที่ปรึกษาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน ในบทบาทนี้เป็นหน้าที่นิเทศการศึกษาในทางอ้อม คือ ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจหรือดำเนินการบริหารงานจะมีผลถึงการเรียนการสอนอีกขั้นหนึ่งต่อไป บทบาทนี้เหมือนเช่นเป็นเสนาธิการของกองทัพ

2. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้นำในสถานการณ์การเรียนการสอนของคนที่จัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศการศึกษาในบทบาทนี้จะพยายามมีภารกิจให้ครูได้เรียนรู้ และปฏิบัติในด้านการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น เหมือนครู

สวัสดิ์ อุทรานันท์ (2530, หน้า 62 – 64) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา โดยแยกออกเป็น 3 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โดยหลักการแล้วผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ต้องถือว่าการนิเทศการศึกษานั้นเป็นหน้าที่ของตน แต่การปฏิบัติงานนิเทศนั้น ผู้บริหารอาจจะเป็นผู้ดำเนินการเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นทำหน้าที่แทนก็ได้

1.2 ร่วมวางแผนการจัดการนิเทศการศึกษาร่วมกับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยอยู่ในฐานะประธานของคณะกรรมการจะมีความเหมาะสมที่สุด

1.3 เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินการนิเทศการศึกษา โดยการให้บริการและสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

1.4 สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา โดยการเยี่ยมเยียนดูการทำงาน การสอบถามเพื่อแสดงความสนใจ หรือห่วงใยต่อคณะผู้ทำงาน รวมถึงการทำนุบำรุงขวัญ โดยการพิจารณาให้ความชอบเป็นกรณีพิเศษอีกด้วย

2. บทบาทของศึกษานิเทศก์

2.1 ร่วมวางแผนงานในการปฏิบัติงาน โดยมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ร่วมกำหนดจุดมุ่งหมายและกำหนดทางเลือกรวมทั้งวางแผนงานในการปฏิบัติงาน

2.2 เป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ในสิ่งที่จะปฏิบัติ หากศึกษานิเทศก์ไม่มีความถนัดในเรื่องใด ก็เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่จะต้องแสวงหาวิทยากรจากแหล่งอื่นมาช่วยให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.3 ดำเนินการนิเทศการปฏิบัติงาน โดยมีส่วนร่วมในการทำงานให้คำแนะนำปรึกษา ให้การช่วยเหลือ ช่วยแก้ไขจุดบกพร่อง และชี้แนะให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเอง

2.4 ทำการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาตนเองด้วยความมั่นใจ

2.5 ดำเนินการประเมินผลการจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ หรือเพื่อหาทางยกระดับคุณภาพของผลการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

3. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการผู้ทำหน้าที่นิเทศ คณะครูผู้ทำหน้าที่นิเทศนั้นจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับศึกษานิเทศก์ ดังนั้นคณะกรรมการผู้ทำหน้าที่นิเทศจึงมีบทบาทเช่นเดียวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 5 – 6) ได้กำหนดงานนิเทศการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นภารกิจของศึกษานิเทศก์ที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติดังนี้

1.1 งานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน การบริหารวิชาการ และการนิเทศการศึกษาหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.2 งานพัฒนาการเรียนการสอน ผลิตเอกสารทางวิชาการ สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.3 งานจัดทำแผนการนิเทศ สถิติข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาและ
พัฒนาองค์กรการนิเทศการศึกษาที่เกี่ยวกับบุคลากร วิธีการนิเทศ ตลอดจนสื่อและเครื่องมือ
การนิเทศ

1.4 งานการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิเคราะห์วิจัย และเผยแพร่เกี่ยวกับการเรียน
การสอนและการนิเทศ

1.5 งานบริการทางการศึกษา ได้แก่ การประสานงานให้ความร่วมมือให้
คำปรึกษาเกี่ยวกับงานโครงการในการดำเนินงานจัดการประถมศึกษาและก่อนประถมศึกษาของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.6 งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศตามทัศนะต่างๆ พอสรุปได้ว่าผู้นิเทศ
การศึกษามีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ คอยให้การช่วยเหลือสนับสนุน และส่งเสริมมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่ครูหรือผู้ได้รับการนิเทศ

10. กระบวนการนิเทศการศึกษา

ในการดำเนินงานใดก็ตาม จำเป็นที่จะต้องมีขั้นตอนในการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จลง
ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น ยังคงยึด
แนวทางของกระบวนการนิเทศการศึกษาทั่วไปเป็นหลักในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียน สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษานั้น ได้มีนักการศึกษากล่าวไว้หลายกระบวนการ
เช่น

สัจด์ อูทรานันท์ (2530, หน้า 84 – 88) ไปนำเอากระบวนการนิเทศการศึกษาที่มีชื่อ
เรียกว่า PIEDER เข้ามาใช้ในระบบการนิเทศการศึกษาของไทย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่ต้อง
ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (P = Planning) ขั้นนี้ผู้นิเทศจะประชุมปรึกษาหารือเพื่อ
ให้ได้มาซึ่งปัญหา ความต้องการจำเป็นของสิ่งที่จำเป็นต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอน
การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จัดขึ้นด้วย

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จัดทำ (I = Informing) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้
ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินการว่าจะต้องอาศัยความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนใน
การดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะให้ผลงานออกมามีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็น
ทุกครั้ง สำหรับการรับการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเรื่องใดก็ตาม และมีความจำเป็นสำหรับ
งานนิเทศที่เป็นอย่างไม่มีเหตุผลหรือได้รับผลยังไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวน
ให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (D = Doing) การปฏิบัติงานประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

3.1 การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศ ลงมือปฏิบัติ
งานตามความสามารถที่ได้รับมาจากดำเนินการในขั้นที่ 2

3.2 การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศ และควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลา และมีคุณภาพสูง

3.3 การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุน ในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

ขั้นที่ 4 การเสริมขวัญและกำลังใจ (R = Reinforcing) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมแรง ของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจ และบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้ อาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กันขณะที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติงาน ได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้

ขั้นที่ 5 ประเมินผลผลิต และกระบวนการดำเนินงาน (E = Evaluating) ผู้นิเทศ จะทำการประเมินผลงาน และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านไปแล้ว หลังการประเมินผล การนิเทศได้พบว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล ก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขโดยให้ความรู้ในสิ่งที่ทำมาอีกครั้งหนึ่ง ถ้าผลงานที่ออกมาไม่ถึงขั้นที่พอใจหรือดำเนินการปรับปรุงวิธีการดำเนินการทั้งหมด

นิพนธ์ ไทยพานิช (2531, หน้า 43) ให้ความหมายของการนิเทศแบบคลินิกว่าเป็น การนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน
2. สังเกตการสอน
3. วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุม
4. ประชุมนิเทศ
5. ประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์เทศ

กระบวนการที่มีชื่อเสียงเรียกด้วยตัวอักษรว่า POLCA ของ อเลน (Louis A. Allen) ซึ่ง แฮร์ริส (Harris, 1963, pp. 14 – 15) ได้นำมากล่าวไว้ว่า ประกอบด้วย

1. Planning Processes (P) หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยคิดว่าจะทำอย่างไร กำหนดจุดมุ่งหมายของงาน พัฒนาวิธีดำเนินการ กำหนดงานที่จะดำเนินการ คาดคะเนถึงผลที่จะได้รับจากโครงการและวางแผนโครงการ

2. Organizing Processes (O) หมายถึง การจัดโครงสร้างของการดำเนินงาน โดยสร้างเกณฑ์ในการทำงาน จัดหาทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ของงาน แบ่งงานโดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีการประสานงาน มอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่ วางโครงการของหน่วยงาน และพัฒนานโยบายต่างๆ

3. Leading Processes (L) หมายถึง บทบาทในฐานะผู้นำ โดยดำเนินการวินิจฉัยสั่งการ การคัดเลือกตัวบุคลากร กระตุ้นให้บุคลากรทำงาน ลงมือปฏิบัติงาน การสาธิตในการปฏิบัติงาน การให้คำแนะนำช่วยเหลือ การติดต่อสื่อสาร การให้กำลังใจ การให้คำแนะนำให้

มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ให้ความใส่ใจในการปฏิบัติงาน แสดงและอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

4. Controlling Processes (C) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงาน ดำเนินการโดยการพิจารณาขอบข่ายงาน ให้ความสะดวกในด้านต่างๆ พิจารณาลงโทษ มีการแก้ไขทันที เมื่องานผิดพลาด ใ้บุคคลากรออกจากงาน การดักเตือน และการกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงาน

5. Assessing Processes (A) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โดยการประเมินผลการปฏิบัติงาน วัดผลการปฏิบัติงาน วิจัยผลการปฏิบัติงาน

รัชณี พรหมพานิช (2532, หน้า 9 – 12) กล่าวว่า ีกระบวนการนิเทศที่กำลังแพร่หลาย และมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับอย่างจริงจัง มีอยู่ 3 รูปแบบ คือ

1. กระบวนการนิเทศแบบประชาธิปไตย

ภิญโญ สาธร กล่าวว่า การนิเทศแบบประชาธิปไตยเป็นการนิเทศโดยอาศัยผลงานของการวิจัยในทางจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้เป็นหลัก โดยคำนึงถึงหลักมนุษยสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อร่วมกันปรับปรุงแก้ไขการสอนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่นักเรียน และตรงตามเป้าหมายของการศึกษาให้มากที่สุด

วิธีการนิเทศแบบประชาธิปไตยใช้วิธีการประเมินผลตนเอง โดยครู และผู้นิเทศร่วมกัน (Self – Evaluation) ทุกคนในกลุ่มจะร่วมกันศึกษางานที่เกี่ยวข้องกับสภาพการสอน สภาพการเรียน ดำเนินการและประเมินผลร่วมกัน เป้าหมายของกลุ่ม คือ การปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

2. กระบวนการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์

เป็นการนิเทศที่นำกระบวนการแสวงหาความจริง และกระบวนการแก้ปัญหาตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการนิเทศ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุ

ขั้นตอนที่ 2 ลำดับความสำคัญ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและผลที่จะเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ตั้งจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาที่เลือกให้มีความชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 ระดมสมองหาวิธีแก้ไขและเลือกวิธีที่สมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าได้ผล

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองนำวิธีที่เลือกแล้วไปวางแผน และทดลองแล้วสรุปการทดลอง

เพื่อตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 6 นำไปใช้และประเมินผล เพื่อจะได้ข้อมูลป้อนกลับไปสู่การดำเนินงานครั้งต่อไป

3. กระบวนการนิเทศแบบคลินิก (Clinical supervision) เป็นการนิเทศเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน ซึ่งจะเป็นผลต่อการเรียนของนักเรียนด้วย โดยอาศัยกระบวนการสังเกตในห้องเรียน แล้วให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงการสอน

ของ ตนเอง และปรับปรุงการนิเทศ การนิเทศแบบนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศเป็นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 15 – 4) ได้กำหนดให้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ
2. การวางแผน
3. การปฏิบัติงานนิเทศ
4. การประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 23 – 26) ได้กำหนดขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. สสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
2. วางแผนและกำหนดทางเลือก
3. สร้างเครื่องมือ พัฒนาวิธีการนิเทศ
4. ปฏิบัติการนิเทศ
5. ประเมินผลและรายงานผล

ขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้นั้น มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

- 1.1 วัตถุประสงค์ของการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

- 1) เพื่อทราบสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
- 2) เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา
- 3) เพื่อทราบความต้องการ
- 4) เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา
- 5) เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่นาจุดที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

- 1.2 วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีดังนี้

1) สำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของโรงเรียน ได้แก่ การมาทำงานของครู การมาเรียนของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กระบวนการสอนของครู

2) นำข้อมูลที่สำรวจจากข้อ (1) มาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและทำการวิเคราะห์ปัญหานั้นๆ

3) หามาตรฐานและคุณค่าของข้อมูล เป็นการนำผลสำรวจข้อมูลจากขั้นที่ 2 มาแจกแจงรายละเอียดลำดับความสำคัญ

- 4) บันทึกการเรียงการความต้องการของปัญหา แล้วลำดับความสำคัญ

2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก

2.1 ชั้นเตรียมการวางแผน ในขั้นตอนนี้โรงเรียนจำเป็นต้องศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของหน่วยงาน เพื่อจัดทำแผนให้สนองตอบนโยบาย พร้อมกับทำความเข้าใจขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 ชั้นปฏิบัติการวางแผน เป็นการให้คณะทำงานจัดประชุมครู โดยนำประเด็น ปัญหา และความสำคัญที่สำคัญ จากการสำรวจสภาพปัจจุบัน และนโยบายของหน่วยงาน มาพิจารณา แล้วสรุปว่าจะดำเนินงานที่สำคัญอะไรบ้าง โดยจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการนิเทศ ภายในโรงเรียน

2.3 ชั้นประสานแผน เป็นขั้นตอนที่ทำการทบทวนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ เวลาปฏิบัติงาน งบประมาณ ทำการประสานคน และประสานงาน

2.4 ชั้นนำแผนไปปฏิบัติ โดยจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน และทำปฏิทินปฏิบัติงาน

3. การสร้างสื่อ และเครื่องมือ

สื่อและเครื่องมือในการนิเทศที่โรงเรียนควรจัดทำ จำแนกตามลักษณะการใช้งาน ได้ 2 ชนิดคือ

3.1 สื่อ และเครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน แฟ้มทะเบียนนักเรียน บัตรสุขภาพ ระเบียบสะสม เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยค้นหาปริมาณ และสาเหตุของปัญหาที่ ชัดขวางความเจริญก้าวหน้า เพื่อจะได้หาทางแก้ไขได้ตรงจุด

3.2 สื่อ และเครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการใช้สื่อ และเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพจะทำให้ผู้นิเทศสร้างสื่อและเครื่องมือส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีลักษณะดังนี้

(1) สื่อและเครื่องมือเพื่อป้องกัน (Preventive) ได้แก่ กรณีตัวอย่างบทบาท สมมติ

(2) สื่อและเครื่องมือเพื่อการแก้ไข (Correction) ได้แก่ เอกสารต่างๆ เช่น เอกสารหลักสูตร ชุดการเรียน แบบเรียนสำเร็จรูป ใบงาน เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ ชุดประกอบการสอน อาจทำเป็นสไลด์ วิดีโอเทป

(3) สื่อและเครื่องมือเพื่อก่อหรือสร้าง (Construction) ได้แก่ สมุดนิเทศ ศูนย์วิชาการ ชุดฝึกอบรม

(4) สื่อและเครื่องมือเพื่อสร้างสรรค์ (Creative) ได้แก่ นิทรรศการ โสตทัศนอุปกรณ์

4. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศภายในได้ 2 ลักษณะ คือ นิเทศเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และนิเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และวิธีนิเทศ ผู้นิเทศสามารถทำได้ 2 ทาง คือ

4.1 การนิเทศทางตรง เป็นการนิเทศโดยผู้นิเทศทำการนิเทศด้วยตนเอง ซึ่งปฏิบัติตามโครงการและใช้สื่อ วิธีนิเทศที่ได้เตรียมไว้

4.2 การนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศโดยการใช้สื่อแทนผู้นิเทศ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การใช้หลักสูตร คู่มือครู สไลด์ วีดีโอ หรือใช้ผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำ

4.3 ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ประชุมคณะผู้นิเทศและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ปฏิบัติการนิเทศตามแผนงานโครงการ
- 3) ประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน
- 4) ประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศการศึกษา
- 5) นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป

5. การประเมินผลและรายงานผล

5.1 ระยะเวลาในการประเมินผล จะมี 3 ระยะ คือ

1) ประเมินผลก่อนการปฏิบัติงาน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการ
 2) ประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน เป็นการตรวจสอบวิธีการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานมีจุดมุ่งหมาย แนวดำเนินงานและปรัชญาตรงกันหรือไม่ในการปฏิบัติงาน มีอุปสรรคอย่างไร การแบ่งงานให้รับผิดชอบเหมาะสมเพียงไร และปฏิบัติงานทันเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่

3) ประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด บุคลากรเกิดการพัฒนาตนเอง และมีความสามารถเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงไร และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

5.2 สิ่งที่ต้องประเมิน มี 2 ประการ คือ

1) การนำข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ของโครงการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพไปใช้ในการปรับปรุงแผนงานโครงการครั้งต่อไป

2) ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ต้องประเมินทุกขั้นตอนที่ปฏิบัติงาน

5.3 สรุปและรายงานผลการประเมิน

1) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ ความพร้อมที่จะดำเนินงานการมอบอำนาจให้ผู้ร่วมงาน การอำนวยความสะดวก การควบคุม การรายงาน

2) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

เมื่อมีการประเมินผลไปแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ต้องมีรายงานผลการประเมิน ซึ่งในการรายงานนั้น อาจทำเป็นแบบรายงานการประเมินผลโครงการ หรือ แผนงาน และในแบบรายงานควรมีหัวข้อสำคัญ ดังนี้

- (1) ชื่อโครงการ
- (2) วัตถุประสงค์
- (3) เป้าหมาย
- (4) ปัญหาอุปสรรค
- (5) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
- (6) ข้อเสนอแนะ
- (7) ผู้รับผิดชอบโครงการ
- (8) ผู้รายงาน

สิริราณี วสุภัทร (2545, หน้า 50 - 52) แนวทางการนิเทศการศึกษาที่สนับสนุนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน เป็นการวางแผนการนิเทศเพื่อพัฒนา และปรับปรุงประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษา และการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ เป็นการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศที่สนับสนุนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ เพื่อให้ได้สื่อและเครื่องมือนิเทศที่สนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การพัฒนาบุคลากร เป็นการนำสื่อและเครื่องมือการนิเทศไปใช้พัฒนาครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ แล้วตกลงมอบหมายงานให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามกำหนดเวลา

ขั้นที่ 4 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ขั้นที่ 5 การพัฒนาต่อยอด เป็นการสร้างเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียน โดยการใช้วิทยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทุกฝ่าย

ขั้นที่ 6 การสรุปและรายงานผลเป็นการสรุปและรายงานผลการดำเนินการนิเทศให้ผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องทราบ

ขั้นที่ 7 การเผยแพร่ผลงาน เป็นการนำผลงานที่เกิดจากการนิเทศ ได้แก่ ผลงานของครู นักเรียน และผลการศึกษาค้นคว้า เผยแพร่ต่อสาธารณชน ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้อง โดยทุกขั้นตอนของการทำงาน มีการทำงานอย่างเป็นระบบตามวงจร PDCA

โคแกน (Cogan, 1973, p. 170) ได้แบ่งการนิเทศแบบคลินิก โดยมีวงจรทั้งหมด 8 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศก์
- ขั้นที่ 2 วางแผนร่วมกับครู
- ขั้นที่ 3 กำหนดวิธีการสังเกต
- ขั้นที่ 4 สังเกตการสอน
- ขั้นที่ 5 วิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 6 กำหนดวิธีการปรึกษาหารือ
- ขั้นที่ 7 ประชุมปรึกษาหารือ
- ขั้นที่ 8 ปรับปรุงแผน

โกลด์แฮมเมอร์, และคณะ (Goldhammer, & Others, 1980, p. 147) กล่าวว่า เป็นการนิเทศการสอนซึ่งได้ข้อมูลโดยตรงจากการสังเกตการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนจริงๆ และเป็นการเผชิญหน้าระหว่างครูและผู้นิเทศ ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

จากการที่ได้นำกระบวนการนิเทศการศึกษามากล่าวไว้ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาจะช่วยให้การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ คือ การศึกษาสภาพปัญหา ปัญหาและความต้องการ การวางแผน สร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ การปฏิบัติการณ์นิเทศ และการประเมินผล และรายงานผล

รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาระบบการนิเทศแบบ PIDRE (สัจด์ อุทรานันท์, 2530, หน้า 84 – 88) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วางแผนการนิเทศ (P = Planning) 2) ให้ความรู้ในสิ่งที่จัดทำ (I = Informing) 3) การปฏิบัติงาน (D = Doing) 4) การเสริมขวัญและกำลังใจ (R = Reinforcing) และ 5) ประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (E = Evaluating) และรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2547, หน้า 8) ดังนี้ 1) วิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็นร่วมกัน 2) วางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน 3) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาร่วมกัน ปฏิบัติตามแผนร่วมกัน 4) ประเมินผลร่วมกัน 5) ปรับปรุงและพัฒนาร่วมกัน

จากการนิเทศรูปแบบดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาผสมผสานประยุคต์เพื่อนำมาบูรณาการเป็นรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

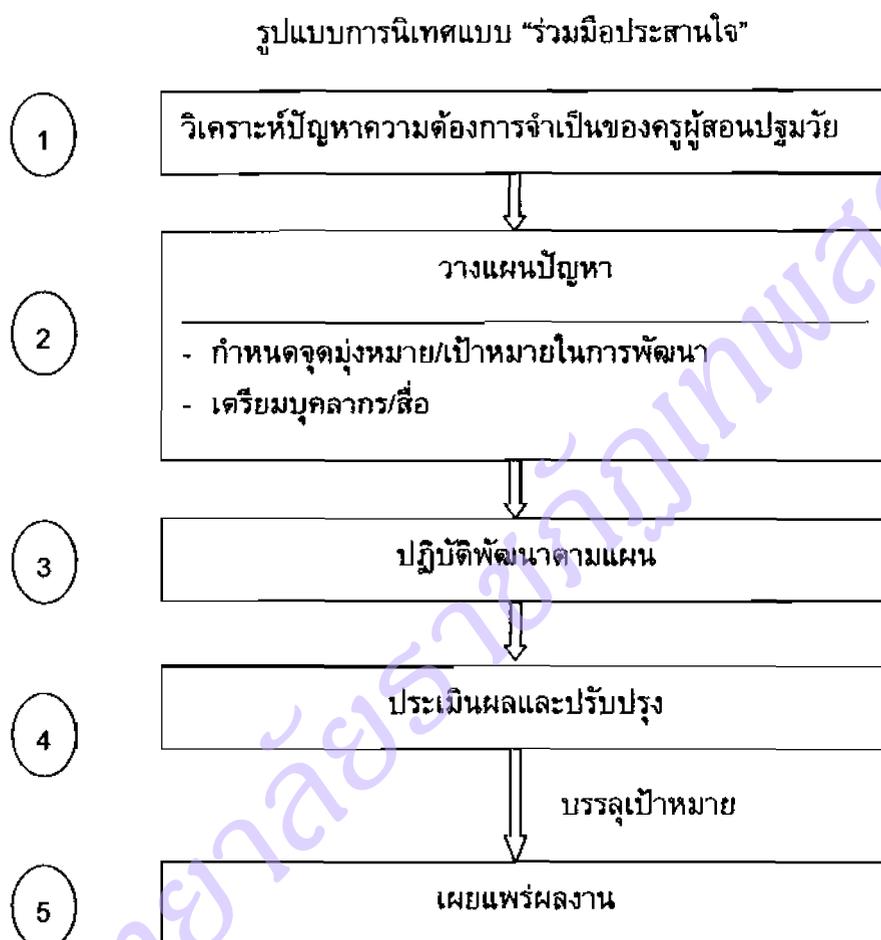
1. ความหมายการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ หมายถึง การนิเทศเกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้ โดยร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็น การพัฒนา กำหนดจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติตามการพัฒนาแผน ประเมินผลและปรับปรุง เผยแพร่ ผลงาน

2. รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็น หมายถึง ผู้นิเทศและครูร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- 2) การวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา หมายถึง ผู้นิเทศและครูร่วมกัน กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา จัดเตรียม วิธีการพัฒนา กำหนดงานที่จะดำเนินการ เพื่อให้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
- 3) การปฏิบัติการพัฒนา หมายถึง ผู้นิเทศและครูร่วมกันปฏิบัติการนิเทศโดยใช้ วิธีการตามแผนการนิเทศที่ได้กำหนดใช้สื่ออุปกรณ์ และแหล่งความรู้
- 4) การประเมินผลและปรับปรุง หมายถึง ผู้นิเทศและครูร่วมกันประเมินผล การดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคเพื่อนำไป ปรับปรุงแก้ไข
- 5) การเผยแพร่ผลงาน หมายถึง ผู้นิเทศและครูนำผลงานที่เกิดจากการนิเทศ ได้แก่ ผลงาน ผู้เรียน ผู้สอน และผลงานจากการศึกษาค้นคว้า เผยแพร่ต่อสถานศึกษาอื่นๆ ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้อง

ภาพ 2 รูปแบบการนิเทศแบบ “ร่วมมือประสานใจ”

การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

1. ความหมายของการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพแห่งตน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแห่งละคนจึงพยายามจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสุนทรียศาสตร์ รวมถึงพัฒนาการสติปัญญา และภาษา ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542, บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุแรกเกิด จนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับดังกล่าว จะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

นภเนตร ธรรมบวร (2546, บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพัฒนาการในเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ขวบ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในที่นี้รวมถึงการจัดการศึกษาทั้งแบบเป็นทางการ และการจัดการศึกษาแบบไม่เป็นทางการด้วย เพราะการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในอนาคต

จากความหมายของการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนปฐมวัยนั้น คือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดถึง 8 ขวบ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และมีลักษณะพิเศษกว่าการศึกษาแบบอื่น ๆ ในแง่ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต จึงมีการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบต่างๆ เพื่อวางรากฐานการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

2. ปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2545, หน้า 3)

3. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ความหมายของหลักสูตร

กรมวิชาการ (2532, หน้า 5) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการ การวัดผล การประเมินผล และการติดตามผล

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 5 – 8) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง การจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (learning) จัดให้มีประสบการณ์ (experience) จัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็กตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้ครบถ้วน

กักรง บัวศรี (32542, หน้า 2) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนที่ใช้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรม การศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

ชูศรี สุวรรณโชติ (2544, หน้า 41) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครูสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญงอกงาม

ทาบา (Taba, 1962, p. 11) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรดังนี้ หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่บุคคลได้รับจากการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน

กู๊ด (Good, 1973, p. 7) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดเป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร

2. หลักสูตร หมายถึง ค่าโครงทั่วไปของเนื้อหาวิชา หรือสิ่งเฉพาะที่ต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตรเพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อทางอาชีพต่อไป

3. หลักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาและประสบการณ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึง เนื้อหาวิชาหรือมวลประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ พัฒนาดตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพซึ่งจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ความสำคัญของหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 46) กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุตามความมุ่งหมายและนโยบาย

2. หลักสูตรเป็นหลักและแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดและการบริหาร การศึกษา การสรรหาและพัฒนาบุคลากร การจัดวัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมการเรียนการสอนงบประมาณ อาคารสถานที่ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของหลักสูตร

3. หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ถาวร บัวศรี (2542, หน้า 9) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์ หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติ

2. หลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้แน่ใจว่าเยาวชนในแต่ละวัยและแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน

3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนและก็เป็นทีหลังได้ว่าผู้เรียนแต่ละสาขา แต่ละระดับการศึกษาจะได้รับการศึกษาในแนวเดียวกัน แม้ว่าในทางปฏิบัติผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ต่างกัน

นิคม ชมภูหลง (2545, หน้า 52) กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงานของครูเพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง
2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารทางราชการเป็นบัญญัติของรัฐบาลเพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ
5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล
6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริม ความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
7. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตที่จะเป็นไปในรูปแบบใด
8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอันเป็นการพัฒนากำลังที่ได้ผล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของกระบวนการจัดการศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารในการจัดและใช้หลักสูตร จึงมีความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้พัฒนาไปทุกๆ ด้าน

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร

แรมสมร อยู่สถาพร (2538, หน้า 4 – 5) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรว่ามีลักษณะ ดังนี้

1. พัฒนาสติปัญญาของเด็ก ให้ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยการเน้นการให้การศึกษาตามระดับขั้นของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom) นักการศึกษาชาวอเมริกัน ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ระดับ คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ความรู้ที่ได้รับและการประเมินรูปแบบของหลักสูตรที่จะสร้างขึ้นควรเป็นรูปแบบของหลักสูตรที่เน้นปัญหาเป็นศูนย์กลาง

2. มุ่งให้ความรู้ที่จำเป็นและมีคุณค่าแก่เด็ก ฝึกให้เด็กคิดอย่างมีเหตุผลช่วยให้เด็กค้นพบความรู้ ความสามารถและความถนัดของตน สนองตอบความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและสิ่งที่เรียนมีความหมายต่อผู้เรียน และเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสิ่งที่ดีที่สุด

3. ส่งเสริมให้เด็กปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงเสริมสร้างสังคม

4. มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้รักการอ่านและการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนมีนิสัยที่ดีในการทำงานและมีทัศนคติทางสังคมที่ดีที่สุด

5. มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปรัชญาในการดำรงชีวิต

นิคม ชมภูหอง (2545, หน้า 53) กล่าวถึง หลักสูตรที่พึงประสงค์ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. หลักสูตรควรจะมีคุณค่าล่องตัวพอสมควรและสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

2. หลักสูตรควรจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การศึกษามุ่งบรรลุจุดหมายที่กำหนด

3. บุคคลทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู ประชาชน นักวิชาการ และนักเรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและมีส่วนร่วมได้รับรู้หลักสูตร มิใช่เป็นของนักวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว

4. การวางแผนหลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นขบวนการที่ต่อเนื่อง

5. การดำเนินการวางแผนหลักสูตรควรตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อถือได้

6. ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ควรคำนึงถึงรากฐานทางปรัชญาการศึกษา รากฐานทางจิตวิทยา รากฐานทางสังคม

7. หลักสูตรควรจะเป็นแนวกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจ ความถนัด และความสามารถเป็นรายบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรจะต้องพัฒนาสติปัญญาของเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ฝึกให้เด็กคิดอย่างมีเหตุผลช่วยให้เด็กค้นพบความรู้ ความสามารถและความถนัดของตนเอง ส่งเสริมให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ให้มีนิสัยรักการอ่านและการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต

6.องค์ประกอบของหลักสูตร

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540, หน้า 8) กล่าวว่า หลักสูตรจะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญอย่างน้อย 4 ส่วน ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (objective) เป็นทิศทางของการจัดการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ทราบว่า จะพัฒนาผู้เรียนไปลักษณะใด จะดำเนินการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้อย่างไร

2. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์เรียนรู้ (content) เป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่สมบูรณ์จะผนวกความรู้ ประสบการณ์

ค่านิยม ทักษะคิดเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ พัฒนานิสัย ระบบความคิด และการกระทำที่เหมาะสม

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation) เป็นองค์ประกอบส่วนที่จะทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติมากขึ้นการนำหลักสูตรไปใช้รวมถึงกิจกรรมหลาย ๆ อย่างแต่กิจกรรมที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การเรียนการสอน ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญในการใช้สูตร ถ้าครูศึกษาหลักสูตรจนเข้าใจถ่องแท้สามารถนำไปใช้ได้อย่างดีก็จะทำให้หลักสูตรเกิดสัมฤทธิ์ผลได้

4. การประเมินผล (evaluation) เป็นองค์ประกอบสุดท้าย หลังจากที่นำหลักสูตรไปใช้ แล้วจะต้องมีการประเมินผลว่า การนำหลักสูตรไปใช้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 8) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education goals and policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดหมายของหลักสูตร (curriculum aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (types and structures) หมายถึง ลักษณะและแผนที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากได้เรียนวิชานั้นๆ ไปแล้ว

5. เนื้อหา (content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

6. จุดประสงค์การเรียนรู้ (instructional objective) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้ตามเนื้อหาที่กำหนด

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (instructional strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

8. การประเมินผล (evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (curriculum materials and instruction media) เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์มไม แกดวีดีทัศน์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยี และอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ทาบ (Taba, 1962, p. 1) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักสูตรมี 4 ประการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (objective) หมายถึง แนวทางการเรียนการสอนว่าต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนแก่ใคร สอนทำไม

2. เนื้อหาวิชา(subject matter) หมายถึง สาระของความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขานั้นๆ เนื้อหาเป็นรายละเอียดที่นำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. วิธีสอนและวีต่าเนนการ (method and organization) หมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน สอนเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรกำหนดด้วยวิธีการสอนแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมีความรู้ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด

4. วิธีการประเมิน (evaluation)หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและประเมินผล การเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชาการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน และวิธีการประเมินการใช้หลักสูตร

7. สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

เป็นหลักสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา หลักการของหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3 – 5 ปี จะต้องยึด หลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจ และความต้องการ ของเด็ก ทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็ก พัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัส ทั้งห้าเหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็ก ปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตาม ศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม และ สอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

(2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

(3) พัฒนาเด็กไอยงศ์ร่วมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

(4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

(5) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ใน จุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงอายุผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังนี้

(1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

(2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

(3) มีสุขภาพจิตและมีความสุข

(4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

(5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย

(6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

(7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

(8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

(10) มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

(11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

(12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวันนั้นๆ พัฒนาการแต่ละวัยอาจจะเกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ

ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 – 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามสามารถและศักยภาพ หรือช่วยเหลือเด็กได้ทันที่ ในกรณีที่พัฒนาการของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีพัฒนาการสูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

คุณลักษณะตามวัยซึ่งเกิดในวัย 3 – 5 ปีที่น่าเสนอต่อไปนี้มีทั้งส่วนที่นำมาจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และส่วนที่ค้นคว้าเพิ่มเติมให้ ซึ่งผู้สอนสามารถศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติมได้อีก

คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญๆ ของเด็กปฐมวัยที่ยกมากล่าวข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องตระหนัก เพราะเด็กในแต่ละช่วงอายุมีลักษณะสำคัญที่เด่นแตกต่างกันไป ถ้าผู้สอนไม่เข้าใจย่อมทำให้การพัฒนาเด็กไม่เกิดผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้ อาทิ เด็กอายุ 3 ปี ขอบเขตตนเองเป็นศูนย์กลาง การจัดสื่อ วัสดุให้เด็กวัยนี้ต้องมีเพียงพอที่จะสนองความต้องการ ไม่เกิดการรอคอยนานจนเกินไป หรือเด็กอายุ 3 ปี ต้องการการฝึกกล้ามเนื้อใหญ่เพิ่มขึ้น เนื่องจากร่างกายอยู่ในช่วงที่ต้องพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก เริ่มรู้จักใช้พลัง สามารถควบคุมร่างกายได้ การจัดกิจกรรมสามล้อให้เด็กอายุ 3 ปี ได้ขี่เล่นจึงเหมาะสมกับวัย หรือเด็กอายุ 4 ปี ชอบทำทนายผู้ใหญ่ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและควรให้เด็กได้รับรู้เรื่องขอบเขตและวินัยในการเล่นอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นพัฒนาการเด็กทุกด้าน จึงมีความสำคัญเท่าเทียมกันและเด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสภาพบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กดังได้กล่าวไว้ข้างต้น

โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คือ

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546		
ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า 3 ปี อายุ 3 – 5 ปี	
	ประสบการณ์ที่สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ - ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์และจิตใจ - ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา	สาระที่ควรเรียนรู้ - เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก - ธรรมชาติรอบตัว - สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและรับการศึกษา	

8. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

1. ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารหลักสูตรอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางจัดทำตามหัวข้อ ดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

2.2 โครงสร้างหลักสูตร

1) สาระการเรียนรู้รายปี

2) เวลาเรียน

2.3 การจัดประสบการณ์

2.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

2.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2.6 การประเมินพัฒนาการ

2.7 การบริหารจัดการหลักสูตร

2.8 อื่นๆ

รายละเอียดที่เสนอแนะมีดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

2.1.1 วิสัยทัศน์ สถานศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นการคิดไปข้างหน้า เป็นอนาคตที่พึงประสงค์ เป็นภาพที่พึงปรารถนา ในอนาคตที่วางอยู่บนพื้นฐานความจริง มีเอกลักษณ์เป็นของสถานศึกษาของตน ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดศรัทธา ความคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้การกำหนดวิสัยทัศน์กับนโยบายควรเป็นการกำหนดร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาปฐมวัยพัฒนาเด็ก วิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาและมีระยะเวลาที่แน่นอน

2.1.2 ภารกิจ หรือพันธกิจ สถานศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องกำหนดงานหลักที่สำคัญ หรือวิธีดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ในระยะเวลาที่แน่นอน

2.1.3 เป้าหมาย เป็นการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน และการดำเนินงานอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (หลักสูตรแกนกลาง) และวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนด การกำหนดเป้าหมายสามารถกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

2.1.4 จุดหมาย หรือ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นการกำหนดความคาดหวังที่จะเกิดกับเด็กหลังจากจบหลักสูตรแล้ว ในบางกรณีอาจกำหนดรวมอยู่ในเป้าหมาย แต่ถ้าเป้าหมายกำหนดในภาพรวม อาจแยกออกมากำหนดเป็นจุดหมายต่างหากได้ ซึ่งจะมองในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร กล่าวคือ เป็นจุดหมายของหลักสูตรโดยตรง

การกำหนดจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะกำหนดโดยนำจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง มากำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรง และสถานศึกษาอาจกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2.2 โครงสร้างหลักสูตร

2.2.1 สารการเรียนรู้รายปี

การกำหนดสารการเรียนรู้รายปี สถานศึกษาสามารถทำได้โดยยึดจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรแกนกลาง) เป็นหลักในการกำหนดสารการเรียนรู้รายปีได้

สารการเรียนรู้ประกอบด้วย สารที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญ ผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องวางแผนล่วงหน้าว่าเด็กแต่ละช่วงวัยควรจะเรียนรู้อะไร และด้วยประสบการณ์สำคัญใดบ้างเพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่

สถานศึกษากำหนด โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะตามวัย/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และประสบการณ์ของผู้เรียน มาช่วยกำหนดสาระที่ควรเรียนรู้รายปีแยกตามช่วงอายุ 3 ปี 4 ปี 5 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับอายุที่สถานศึกษาจัดอยู่ และกำหนดประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าเด็กควรจะได้เรียนรู้สาระต่างๆ ผ่านประสบการณ์สำคัญนั้นๆ ทั้งนี้ผู้จัดทำหลักสูตรควรตรวจสอบสาระที่ควรเรียนรู้หรือว่าครอบคลุมหัวข้อเรื่องที่ระบุไว้ในหลักสูตรแล้วหรือไม่และทำเช่นเดียวกับประสบการณ์สำคัญ

เมื่อได้โครงสร้างหลักสูตรเป็นรายปีแล้ว ก่อนนำไปจัดประสบการณ์ในห้องเรียน ควรนำสาระการเรียนรู้รายปีที่วิเคราะห์ไว้พร้อมกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือตัวบ่งชี้ในแต่ละพัฒนาการมาจัดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปี ในกรณีที่สถานศึกษาใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วย (Unit) เพื่อสะดวกในการจัดประสบการณ์แต่ละสัปดาห์ เมื่อกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปีแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้สอนในแต่ละชั้นเรียนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ของตน ซึ่งจะนำไปสู่รายละเอียดของการสอนในแต่ละชั้น

2.2.2 เวลาเรียน

เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่จะจัด 2 ภาคเรียน : 1 ปีการศึกษาหรือ 200 วัน : 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลา 5 – 6 ชั่วโมงโดยประมาณ

เมื่อสถานศึกษาปฐมวัยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงอายุอันประกอบด้วยมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี และเวลาเรียนแล้ว เพื่อให้เด็กบรรลุจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้สอนควรคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นสำคัญ เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับบางอย่างอาจต้องใช้เวลา มาตรฐานบางข้ออาจไม่ปรากฏชัดเจนในช่วงอายุ 3 ปี หรือ 4 ปี แต่อาจไปปรากฏชัดเจนในช่วงอายุ 5 ปี สาระที่ควรเรียนรู้ทั้ง 4 เรื่องได้แต่ละปี ควรยึดหลักการเรียนรู้เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กก่อน ควรประกอบด้วยสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางและสาระที่ควรเรียนรู้อันเกิดจากความสนใจของเด็กปฐมวัยซึ่งผู้สอนไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ดังนั้นสถานศึกษาปฐมวัยจึงสามารถยืดหยุ่นสาระที่ควรเรียนรู้นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรแกนกลางได้ และควรให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่หลักสูตรกำหนด โดยจัดในรูปกิจกรรมต่างๆในแต่ละวัน

2.3 การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ผู้สอนต้องพิจารณาจึงแนวการจัดประสบการณ์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสนใจ ความสามารถ

และสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยเป็นหลักในการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยควรกำหนดการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยแต่ละช่วงอายุให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ ระดับพัฒนาการ และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า มีโอกาสลงมือกระทำ เคลื่อนไหว สำรวจ สังเกต ทดลอง เล่น สืบค้น คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนต้องกำหนดการจัดประสบการณ์ให้เห็นเป็นรูปธรรมในหลักสูตรสถานศึกษาของตน

2.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

เป็นหน้าที่ของผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจะกำหนดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกห้องเรียน ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้สอนสามารถเขียนแผนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องของสถานศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งเขียนคำอธิบายประกอบ ซึ่งแผนยังสภาพแวดล้อม สามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัยที่มีทั้งมุมเล่น/ ศูนย์เล่นต่างๆ นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางด้านจิตภาพถือว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หลักสูตรสถานศึกษาควรเขียนให้เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนจะได้ถือเป็นหลักปฏิบัติในสถานศึกษาของตน

2.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องอาศัยสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนในระดับปฐมวัยควรจัดเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการของเด็ก รวมทั้งบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ อาจจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเด็กมาใช้ให้เป็นประโยชน์

2.6 การประเมินพัฒนาการ

สถานศึกษาปฐมวัยมีหน้าที่จัดทำแนวปฏิบัติในภาพประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน โดยให้สอดคล้องกับการประเมินพัฒนาการที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางซึ่งให้หลักการ ดังนี้

2.6.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

2.6.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

2.6.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรม

ประจำวัน

2.6.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักสูตร

2.6.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

วิธีการประเมินที่เหมาะสมที่สุดและควรใช้กับเด็กปฐมวัย คือ การสังเกตและบันทึกข้อมูลเก็บไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบบันทึกสั้น แบบสังเกต แบบมาตราวัดประมาณค่า ฯลฯ ควรเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ อาจทำในรูปแบบของแฟ้มผลงานเด็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.7 การบริหารจัดการหลักสูตร

กำหนดวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาบรรลุผล เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนด

3. ตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อสถานศึกษาดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเสร็จแล้ว ควรกำหนดให้มีการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้อาจให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรที่จัดทำ แล้วประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่านำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขเรื่องใด และประเมินหลังการใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วง อายุ 3 ปี 4 ปี 5 ปี เพื่อสรุปผลหลักสูตรที่จัดทำและจะได้ปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

แนวทางการตรวจสอบวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

- 1) วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันหรือไม่
- 2) วิสัยทัศน์ที่กำหนดได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องหรือไม่
- 3) วิสัยทัศน์แสดงสิ่งที่ต้องการในอนาคตหรือไม่
- 4) วิสัยทัศน์มีกำหนดเวลาหรือไม่
- 5) วิสัยทัศน์สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดไว้หรือไม่

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (job satisfaction) เป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งเร้าต่างๆ ของคนแต่ละคนอาจจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคลตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในขณะนั้นๆ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคคล ได้ให้คำนิยามความหมายของคำว่า พึงพอใจในการปฏิบัติงานไว้ต่างๆ ดังนี้

ยงยุทธ เกษสาคร (2541, หน้า 81) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกยินดี มีความสุขและเต็มใจที่จะทำงาน หรือมีทัศนคติทางบวกต่องานที่กำลังปฏิบัติอยู่ในหลายๆ ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ความรับผิดชอบ นโยบายและการบริหารสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในลักษณะเป็นตัวกระตุ้นให้ทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการได้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

อาร์โอน, และ ฟลิคแมน (Arnold, & Feldman, 1986, p. 79) กล่าวถึงความพึงพอใจในงานว่า เป็นผลความรู้สึกในด้านบวกในสภาพรวมๆ ที่เอื้อกับบุคคลมีต่องานของพวกเขา

กิติมา ปรีดีติลก (2529, หน้า 54) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า เป็นเรื่องของความรู้สึกที่ดีที่ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งที่ยังใจต่องานที่กำลังปฏิบัติอยู่

เดวิส (Davis, 1981, p. 79) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่าหมายถึง ความชอบหรือไม่ชอบที่พนักงานมีต่องานที่ทำเป็นความสอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานและสิ่งที่เขาได้รับจากงานความพึงพอใจในงานอาจจะเป็นความพึงพอใจที่เขาได้รับจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นอกจากนี้ความพึงพอใจในงานเป็นส่วนหนึ่งของความพึงพอใจในชีวิต เพราะงานมีผลต่อความรู้สึกของบุคคลโดยความพึงพอใจในงานนี้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 122) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จ และเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

วิชัย โทสุวรรณจินดา (2535, หน้า 111) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในงานคือภาวะการมีอารมณ์ในทางบวกที่เกิดขึ้นจากการประเมินประสบการณ์ในงานของบุคคล ความพึงพอใจในงานจะส่งผลถึงขวัญของบุคคล อันเป็นพลังผลักดันต่อการทำงานในอนาคต

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ ความสุขที่เกิดจากการทำงานหรือพอใจในงานที่ทำ อันเป็นผลมาจากปัจจัยหรือองค์ประกอบต่างๆ ในการทำงานหากปัจจัยและองค์ประกอบเหล่านั้น สามารถตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคลได้ก็จะมีผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และเมื่อบุคคลทำงานดีก็จะส่งผลถึงประสิทธิภาพของงาน และความสำเร็จขององค์การด้วย

2. ปัจจัยและองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 123 - 129) แบ่งปัจจัยที่เป็นเครื่องมือในการสร้างความพึงพอใจไว้ 3 ด้าน คือ ด้านบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยด้านการจัดการ

จากแนวคิดพอสรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านบุคคล

1. ลักษณะส่วนตัว เช่น เพศ อายุ และการศึกษา

1.1 เพศ โดยทั่วไปกลุ่มปฏิบัติงาน เพศหญิง เพศชาย ไม่มีความแตกต่างกันในด้านความพึงพอใจในงานอย่างเห็นได้ชัด แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ทำด้วยว่าเป็นงานลักษณะใด รวมทั้งเกี่ยวข้องกับระดับความทะเยอทะยานและความต้องการทางการเงิน เพศหญิงมีความอดทน ที่จะทำงานที่ต้องใช้ฝีมือ และงานที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าชาย

1.2 อายุ อายุแม้จะมีผลต่อการทำงานไม่แตกต่างกัน แต่อายุก็เกี่ยวข้องกับระยะเวลา และประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ที่มีอายุมากมักจะมีประสบการณ์ในการทำงานนานด้วย แต่ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะงานและสถานการณ์ในการทำงานด้วย ซึ่งส่วนใหญ่คนอายุมากมักจะมี ความพึงพอใจมากกว่าบุคคลอายุน้อย

1.3 การศึกษา การศึกษาก็มีส่วนที่จะทำให้บุคคลพอใจหรือไม่พอใจในการทำงาน แม้ว่าจะไม่เด่นชัดนัก ซึ่งขึ้นอยู่กับงานที่ทำว่าเหมาะสมกับความรู้ความสามารถเขาหรือไม่ ในรายงานวิจัยหลายชิ้นพบว่า นักวิชาการวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร หนายความมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าคนงานและพนักงานลูกจ้างที่ใช้แรงงานทั่วไป รวมทั้งเสมียนพนักงานด้วย

2. ความสามารถและประสบการณ์ จะเป็นตัวกำหนดการปฏิบัติงานของบุคคลและสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่พึงพอใจในงานได้ บุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานจนเกิดความชำนาญ จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น ขณะเดียวกันความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ ถ้าตรงกับความต้องการที่จะใช้ในการทำงานแล้วจะทำให้บุคคลนั้น มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าความสามารถที่มีอยู่แต่ใช้ในการทำงานไม่ได้ รวมทั้งความแตกต่างระหว่างความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคล และความสามารถที่คาดหวังของบุคคลนั้น ก็จะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับระดับความพึงพอใจ

3. บุคลิกภาพ ลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง คนที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีแรงจูงใจภายใน จะมีความพึงพอใจมากกว่าคนที่มีความจูงใจภายนอกหรือคนที่มีความโรครประสาทมักจะพอใจในการทำงานมากกว่าคนปกติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความไม่พึงพอใจในการทำงานเป็นเหตุให้เกิดโรคประสาทได้ เพราะต้องเครียดกับภาวะของความไม่พึงพอใจ

4. ระดับเงินเดือน เป็นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่มีส่วนในการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน เงินเดือนที่มากพอแก่การดำรงชีพตามสถานภาพ ทำให้บุคคลไม่ต้องดิ้นรนมากนักที่จะไปทำงานเพิ่มนอกเวลาทำงาน และเงินเดือนยังเกี่ยวข้องกับการสามารถหาปัจจัยอื่นที่สำคัญแก่การดำรงชีวิตอีกด้วย ผู้ที่มีเงินเดือนสูงจึงมีความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีเงินเดือนต่ำ

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

1. ลักษณะงานที่ทำ เป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติหากผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานตามที่เขาค้นคิดก็จะเกิดความพอใจ เช่นเดียวกับความน่าสนใจของงานความท้าทายของงาน ความแปลกของงานและโอกาสที่ได้เรียนรู้และศึกษางาน โอกาสที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จ การควบคุมการทำงาน วิธีการทำงาน การที่ผู้ทำงานมีความรู้สึกต่องานที่ทำอยู่ว่าเป็นงานที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ท้าทาย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานมีความต้องการที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ และเกิดความผูกพันต่องาน

2. สภาพการทำงาน เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทำให้มีความรู้สึกสบายทำงานด้วยจิตใจที่สงบสุข ส่งผลเป็นความพึงพอใจ ควรมีการถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง เสียงเหมาะสม ห้องทำงานจัดเป็นระเบียบ เครื่องมือ เครื่องใช้สำนักงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ พร้อมชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสม และที่คั่งอึดการใช้เวลาในการเดินทางไม่มาก เดินทางสะดวกปลอดภัย

3. สภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และการเมือง บุคคลที่มาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองที่แตกต่างกัน ก็ย่อมทำให้ความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกัน คนทำงานในเมืองใหญ่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยกว่าคนงานในเมืองเล็ก ทั้งนี้เนื่องจาก ความคุ้นเคย ความใกล้ชิดระหว่างคนงานในเมืองเล็กมีมากกว่าในเมืองใหญ่ ทำให้เกิดความอบอุ่นและมีความสัมพันธ์กัน

4. โครงสร้างขององค์การและการจัดการ โครงสร้างหมายถึง ความชัดเจนของงานที่สามารถอธิบายชี้แจงเป้าหมายของงาน รายละเอียดของงาน ตลอดจนมาตรฐานในการปฏิบัติงานหากโครงสร้างของงานชัดเจน ย่อมสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน สามารถป้องกันมิให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน นอกจากนี้ยังพบว่า งานใดที่มีโครงสร้างของงานดี รู้ว่าจะทำอะไรและดำเนินการอย่างไร สภาพการณ์ควบคุมจะง่ายขึ้น

5. ขนาดขององค์การ ความพึงพอใจในการทำงานในหน่วยงานขนาดเล็กจะดีกว่าหน่วยงานขนาดใหญ่ เนื่องจากหน่วยงานขนาดเล็กพนักงานมีโอกาสรู้จักกัน ทำงานคุ้นเคยกันได้ง่ายกว่าหน่วยงานขนาดใหญ่ทำให้พนักงานมีความรู้สึกเป็นกันเอง และร่วมมือช่วยเหลือกัน ช่วยในการทำงานดีทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

6. การนิเทศงาน การนิเทศงานก็คือ การชี้แนะในการทำงานจากหน่วยงาน ดังนั้นความรู้สึกต่อผู้นิเทศก็มักจะเน้นความรู้สึกที่มีต่อหน่วยงานและองค์การด้วย จากการศึกษา กรณีสอร์ธอร์ พบว่า ชวัญและเจตคติของพนักงานขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับผู้นิเทศงาน การสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างผู้นิเทศงานและพนักงานจะเกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

7. สภาพการอยู่ร่วมกัน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานมีความสำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เพื่อนร่วมงาน แม้จะมาจากแหล่งต่างๆ กันก็ตาม ย่อมจะสร้าง

ความพึงพอใจกันได้ สิ่งสำคัญต้องมีความสามารถสูง พร้อมช่วยเหลือกัน มีความเป็นมิตรต่อกัน การมีมิตรภาพ สัมพันธภาพของผู้ร่วมงาน มีผลต่อความพึงพอใจในงานต่อลูกจ้างแต่ละคน เพราะบุคคลมักจะใช้ผู้ร่วมงานเป็นที่ปรึกษาปัญหาของตนเอง และเป็นที่มาของความพอใจ

8. หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา พนักงานที่ชื่นชมความสามารถของผู้บริหารมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน เป็นผลให้เกิดกำลังใจในการทำงานด้วย ความศรัทธาในความสามารถและความตั้งใจที่ผู้บริหารมีต่อหน่วยงาน ทำให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความพึงพอใจในการทำงานในหน่วยงานด้วย นอกจากนี้ การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาก็มีส่วนสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานด้วยเช่นเดียวกัน การศึกษาหลายแห่งพบว่า พนักงานมีความรู้ต้องการรู้ว่าการทำงานของตนเป็นอย่างไร จะปรับปรุงการทำงานของตนเองอย่างไร ข่าวสารจากบริษัทหน่วยงานต่างๆ จึงมีความหมายและความสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติงานของตนจะก้าวหน้าต่อไปหรือไม่ พนักงานมักจะได้ข่าวของหน่วยงานน้อยกว่าที่ต้องการ

9. โอกาสก้าวหน้าหรือโอกาสเลื่อนขั้นหรือตำแหน่ง มีส่วนสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน คนสูงวัยให้ความสนใจกับโอกาสก้าวหน้าในงานน้อยกว่าคนที่อ่อนวัยอาจเป็นเพราะว่าคนสูงวัยได้ผ่านโอกาสความก้าวหน้ามาแล้ว

10. ผลประโยชน์ ผลตอบแทนที่บุคคลได้รับจากการทำงานหรือคาดหวังว่าจะได้รับ และทำให้เกิดความพึงพอใจอัน ได้แก่ บำเหน็จ บำนาญ เงินโบนัสประจำปี ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าประกันสังคม ประกันชีวิตต่างๆ และการหยุดพักผ่อน

ยงยุทธ (2541, หน้า 79) กล่าวถึง ความพึงพอใจในงานว่า เป็นผลความรู้สึกในด้านบวกในสภาพรวมๆ ที่เอื้อต่อบุคคลมีต่องานของพวกเขา และเมื่อพูดว่า เอื้อต่อบุคคลที่มีความพึงพอใจในงานสูงจะมีความรู้สึกทางบวกต่องาน นอกจากนั้น Arnold และ Feldman ได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกทางบวกและด้านลบเกี่ยวกับงานของพวกเขา ซึ่งได้แก่ รายได้ (pay) ลักษณะงานที่ทำ (work itself) การเลื่อนตำแหน่ง (promotion) การบังคับบัญชา (supervision) และสภาพเงื่อนไขในการทำงาน (work group)

จากปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วยังมีแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศหลายท่านที่สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น ยงยุทธ (2541, หน้า 77) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลถึงความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน คือ ความต้องการในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. ความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่สบาย (security and a comfortable living)
2. สภาพการทำงานที่ดี (pleasant working condition)
3. ความยุติธรรม (fair treatment)
4. ความสำเร็จและความก้าวหน้า (a sense of achievement and growth)
5. ในหมู่คณะยอมรับตนเป็นสมาชิก (a sense of belonging)

6. ให้ผู้อื่นรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ (recognition of contribution or a feeling of importance)
7. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย (participation in deciding policy)
8. โอกาสที่จะดำรงความเป็นตัวของตัวเอง (opportunity to maintain self-respect)

บุญช่วย (2545, หน้า 24) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานไว้หลายประการดังนี้

1. ลักษณะงานที่ทำ (intrinsic aspect of the job) เป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน กล่าวคือ หากผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานตามที่เขามีความถนัดก็จะเกิดความพอใจ

2. การนิเทศ (supervision) มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้ทำงานมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในงานได้ การนิเทศที่ทำให้เกิดความไม่พอใจอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการขาดงานหรือลาออกจากงานได้

3. ความมั่นคงในงาน (security) ได้แก่ ความมั่นคงในการทำงาน ได้ทำงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ การได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา คนที่มีความรู้น้อยหรือขาดความรู้ย่อมเห็นว่าความมั่นคงในงานมีความสำคัญกับเขามาก แต่คนที่มีความรู้สูงจะรู้สึกว่าไม่มีความสำคัญมากนักและในคนที่มียุ่มากขึ้นจะต้องการความมั่นคงความปลอดภัยสูงขึ้น

4. การร่วมงานของเพื่อนร่วมงานและการดำเนินงานภายใน (company and management) ได้แก่ ความพอใจต่อเพื่อนร่วมงาน ชื่อเสียงของสถาบัน การดำเนินงานภายในสถาบัน ซึ่งพบว่าคนที่มียุ่มากมีความต้องการในเรื่องนี้สูงกว่าคนที่มียุ่่น้อย

5. สภาพการทำงาน (working condition) ได้แก่ แสง เสียง ห้องอาหาร ห้องสุขา ชั่วโมงการทำงาน ซึ่งพบว่า สภาพการทำงานมีความสำคัญผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ส่วนชั่วโมงการทำงาน มีความสำคัญสำหรับผู้ชายมากกว่าลักษณะอื่นๆ ของสภาพการทำงาน และนอกจากนี้ยังพบว่า ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วเห็นว่าชั่วโมงการทำงานมีความสำคัญมากเพราะส่งผลโดยตรงต่อสภาพของความเป็นครอบครัว

6. ค่าจ้าง (wages) ผลตอบแทนจากการทำงาน

7. ความก้าวหน้าในการทำงาน (advancement) การได้รับตำแหน่งสูงขึ้น การได้รับสิ่งของตอบแทนจากความสามารถในการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างเป็นระบบ

8. ลักษณะทางสังคม (social aspect of the job) ถ้างานใดมีผู้ปฏิบัติงานร่วมกันทำงานอย่างมีความสุขก็จะเกิดความพอใจในงานนั้น

9. การติดต่อสื่อสาร (communication) ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญมากสำหรับผู้ที่มีการศึกษา การสื่อสารที่ดีจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจกันทำงานในที่สุด

10. ผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน (benefits) เช่น เงินบำเหน็จตอบแทนเมื่อออกจากงาน การบริหารและการรักษาพยาบาล สวัสดิการ อาหาร ที่อยู่อาศัย วันหยุด เป็นต้น บาร์เนอร์ (Barnard, 1972, p. 78) ได้กล่าวถึงสิ่งจูงใจซึ่งหน่วยงานหรือผู้บริหารในหน่วยงานจะใช้เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจในงานไว้ 8 ประการคือ

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงิน สิ่งของหรือสภาวะทางกายที่จะให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นการตอบแทนหรือเป็นรางวัลที่เขาได้ปฏิบัติงานแก่หน่วยงานมาแล้วเป็นอย่างดี

2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของแต่ละบุคคลซึ่งมิใช่วัตถุ เช่น เกียรติ ตำแหน่ง การใช้สิทธิพิเศษ เป็นต้น

3. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา หมายถึง สภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้ของหน่วยงาน

4. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานที่จะสนองความต้องการของบุคคลในด้านความภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือความรู้เท่าเทียมกัน การได้มีโอกาสช่วยเหลือ ครอบครัวของตนและผู้อื่น รวมทั้งการได้แสดงความภักดีต่อหน่วยงาน

5. ความดีใจทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีมิตรกับผู้ร่วมงานในหน่วยงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปด้วยดี จะทำให้เกิดความผูกพันและความพอใจในหน่วยงาน

6. การปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการและทัศนคติของบุคคล หมายถึง การปรับปรุงตำแหน่งให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคคลซึ่งมีความสามารถแตกต่างกัน

7. สภาพการอยู่ร่วมกัน หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคม หรือความมั่นคงทางสังคม ซึ่งจะทำให้บุคคลรู้สึกมีหลักประกัน มีความมั่นคงในการทำงาน

8. มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในงานอย่างกว้างขวาง หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมงาน เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกเท่าเทียมกันในหมู่ผู้ร่วมงานและมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า ปัจจัยและองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ทำงาน ลักษณะงาน โครงสร้างของหน่วยงาน ขนาดของหน่วยงาน ความมั่นคง ความก้าวหน้า ผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ของคนในหน่วยงาน ฯลฯ จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กร และสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ ปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับงาน การยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารจะ

มีส่วนช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่องานและองค์กร นอกจากนี้ในเรื่องความมั่นคงในอาชีพ จะก่อให้เกิดขวัญกำลังใจและความพึงพอใจเป็นอันมาก

3. การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในงานเป็นเรื่องของบุคคล เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการทำงานที่มีต่องานที่กำลังทำอยู่ ต่อหน่วยงาน ต่อเพื่อนร่วมงาน คนจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำ และเต็มใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรเมื่องานนั้นให้ผลตอบแทนทั้งทางวัตถุและจิตใจ ซึ่งสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของเขาได้ ดังนั้น หากผู้บริหารสามารถที่จะศึกษาหาข้อมูลของระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงหาวิธีสร้างแรงจูงใจให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรได้ ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวัดความพึงพอใจในงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 130) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวัดความพึงพอใจในงาน โดยสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนบุคคล ด้านงาน ด้านการจัดการที่เกี่ยวกับความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงาน
2. เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน กับการปฏิบัติงานว่าอะไรเป็นสาเหตุให้คนทำงานได้ดี
3. เพื่อเข้าใจถึงงานลักษณะใดที่คนพึงพอใจและไม่พอใจ รวมทั้งเกี่ยวกับการจัดการและการบริหารหน่วยงานนั้น
4. เพื่อเข้าใจถึงผลจากการไม่พึงพอใจงาน เช่น การขาดงาน ลางาน และการออกจากงาน รวมทั้งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาคือ การจัดสวัสดิการบริการต่าง ๆ ว่าจะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับการทำงานได้อย่างไร

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่น่าสนใจมากที่สุดที่ผู้บริหารส่วนมากอยากจะทราบก็คือ สาเหตุของความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในงาน สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในงาน ซึ่งบางองค์กรถือเป็นเป้าหมายสำคัญจะต้องทำให้มีขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบ และนอกจากนี้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจกับความพึงพอใจในการทำงานมาก นักจิตวิทยาได้สร้างแบบวัดความพึงพอใจในการทำงาน ตามนิยามที่วัดและตามจุดมุ่งหมายของการวัด การแบ่งแบบวัดจึงมีหลายลักษณะดังนี้ (บุญมั่น, 2537, หน้า 178 – 180 ; ปรียาพร อนุตรโรจน์, 2544, หน้า 130 - 131)

1. การแบ่งแบบวัดเป็นข้อความที่ถามมี 2 ลักษณะคือ

1.1 แบบสำรวจปรนัย (objective surveys) เป็นแบบวัดที่มีคำถาม และคำตอบให้เลือกตอบโดยที่ผู้ตอบต้องตอบตามที่ตนเองมีความคิดเห็น และมีความรู้สึกที่เป็นจริง ข้อมูลที่ได้สามารถวิเคราะห์ด้วยเชิงปรนัย

1.2 แบบสำรวจเชิงพรรณนา (descriptive surveys) เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบด้วยคำพูด และข้อเขียนของตนเอง เป็นแบบสัมภาษณ์หรือคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้อิสระข้อมูลที่ได้เป็นไปในลักษณะเชิงคุณภาพ

2. การแบ่งแบบวัดความพึงพอใจในการทำงาน ยังสามารถแบ่งได้ตามคุณลักษณะของงาน เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 แบบวัดความพึงพอใจในงานโดยทั่วไป เป็นแบบที่วัดความพึงพอใจของบุคคลที่มีความสุขอยู่กับงานโดยส่วนรวม

2.2 แบบวัดความพึงพอใจเฉพาะเกี่ยวกับงาน ลักษณะของแบบวัดนี้เป็นการวัดความพึงพอใจในงานแต่ละด้าน เช่น รายได้ ความมั่นคง ความก้าวหน้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) งานวิจัยในประเทศ

สิริวิภา มั่นศิลป์ (2540, หน้า 87) ได้ทำการศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์งานวิชาการ ภายในโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรหรือแนวทางการจัดประสบการณ์และการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2540 จำนวน 23 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 43 คน ครูจำนวน 250 คน รวมทั้งสิ้น 293 คน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศที่ปฏิบัติมาก คือ ประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนและประชุมทางวิชาการที่ปฏิบัติน้อย คือ การส่งคณะครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนอนุบาลอื่นๆ การแนะนำส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าเป็นสมาชิกของชมรมหรือสมาคมทางวิชาการ การสาธิตและแนะนำช่วยเหลือในการสร้าง การใช้ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนและจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อประเมินผลพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียนรวมทั้งพิจารณาปัญหาที่เกิดจากการวัดผลการประเมินผลพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียนรวมทั้งพิจารณาปัญหาที่เกิดจากการวัดผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ตามกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนใน 4 ด้าน คือ ควรมีการประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการคณะกรรมการโรงเรียนและครูโดยดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ขั้นตอน อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และคำนึงถึงหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา รวมทั้งแนวดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) นอกจากผู้บริหารและฝ่ายวิชาการจะเป็นผู้นิเทศโดยตรงแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีการนิเทศ

กันและกัน จัดให้มีการประกวดการประดิษฐ์สิ่งจากวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรยกย่องชมเชยให้รางวัลแก่ครูผู้ปฏิบัติงานดีและมีความรับผิดชอบเสมอดันเสมอปลาย จัดให้คณะครูได้ศึกษาดูงานในโรงเรียนอนุบาลอื่นๆ ประเมินการปฏิบัติงานที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกันภายใต้การควบคุมชี้แนะ แนะนำ ดูแลอย่างสม่ำเสมอของผู้บริหารเพื่อร่วมกันพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540, หน้า 81) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนำแนวทางและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนาก่อนนำไปใช้โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน

2. งานการเรียนการสอน จุดเน้นการจัดกิจกรรม คือ จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก เด็กเป็นศูนย์กลาง จัดครูเข้าสอนตามวิชาเอกและโท ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยเยี่ยมชั้นเรียนและตรวจบันทึกการสอน

3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มีการสำรวจความต้องการของครู ครูส่วนใหญ่เก็บสื่อของปฐมวัยไว้ในห้องเรียน และติดตามการใช้สื่อโดยสังเกตการใช้สภาพของสื่อและการเพิ่มจำนวนสื่อในชั้นเรียน สื่อที่ใช้มากที่สุด คือ บล็อก เกมการศึกษา และหนังสือ

4. การวัดผลและประเมินผล จัดให้มีเอกสาร คู่มือ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเพียงพอ วิธีที่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกต และผู้บริหารกำกับติดตาม โดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

5. ห้องสมุด ส่วนใหญ่จัดเป็นเอกเทศ ทุกโรงเรียนมีการจัดมุมหนังสือในห้องเรียน หนังสือที่มีเป็นส่วนใหญ่ คือ หนังสือประกอบคำบรรยาย ส่วนห้องสมุดของเล่นมีการจัดเป็นบางโรงเรียน

6. งานนิเทศภายใน กิจกรรมที่จัดมากที่สุด คือ การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การเยี่ยมชั้นเรียน ส่วนใหญ่ครูต้องการได้รับการนิเทศเรื่องเทคนิควิธีสอน

7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ ส่วนใหญ่ส่งเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานต้นสังกัด และมีการติดตามประเมินผลโดยการสนทนา พูดคุย และสอบถาม

ปัญหาของโรงเรียนที่พบเป็นส่วนใหญ่ คือ จำนวนนักเรียนในชั้นมากเกินไป อาคารเรียนและห้องเรียนมีไม่เพียงพอ บางโรงเรียนไม่มีเครื่องเล่นและสนามเด็กเล่น

บุญธรรม ศิริบุญยกกาญจน์ (2542, หน้า 101) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 625 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 285 คน และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา 340 คน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา 340 คน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ด้านแนวการจัดประสบการณ์ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการอำนวยความสะดวกและการบริการด้านอื่น ๆ ด้านสื่อประกอบการจัดกิจกรรม และด้านการประเมินพัฒนาการ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ปัทมา บุญเจริญ (2544, หน้า 90) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานครมีการนิเทศภายในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพิเศษด้านการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน และด้านการประเมินผลการสอน โดยมีปัญหาในการดำเนินงานเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัญหามีจำนวนครูน้อยไม่สามารถส่งไปอบรมเพราะไม่มีผู้สอนแทนผู้ที่จะไปอบรม ไม่มีผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนเรื่องวิธีการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้อง ขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพิเศษ การประชาสัมพันธ์ด้านข่าวสารข้อมูลทางวิชาการไปยังชุมชนไม่ทั่วถึงและไม่มีทักษะในการวิเคราะห์ผลการประเมินอย่างถูกต้อง

สรัญธร ฉันทวรภาพ (2544, หน้า 91) ได้ทำการศึกษาแนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย วัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาแนวโน้มการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาระดับปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามปลายเปิดและแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ พบว่า

1. ด้านนโยบายของรัฐ ในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ควรทำการบริหารโดยสถานการศึกษาเอกชน กรมอนามัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยงานเหล่านี้ควรดำเนินงานด้านงบประมาณด้วย การนิเทศการศึกษาปฐมวัย ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีการช่วยเหลือและแนะนำการจัดการศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ด้านยุทธศาสตร์ของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย โดยสร้างศูนย์โปรแกรมวิชาการส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนวิธีการ

นายยุทธศาสตร์ไปใช้ในการจัดการศึกษาควรมีบุคลากรที่นิเทศ ประกอบด้วย ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารครูหัวหน้าหมวด และครูประจำชั้นโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ คอมพิวเตอร์

3. ด้านรูปแบบการนิเทศการศึกษาปฐมวัย จะต้องปฏิบัติการบูรณาการ การนิเทศ ซึ่งเป็นการนิเทศ 100 % และนำรูปแบบการนิเทศไปใช้เป็นการนิเทศแบบพาท่า คือ ร่วมคิด ร่วมทำ นำส่งเสริม สนับสนุนและชื่นชมยินดี สร้างสื่อนิเทศทางไกล เน้นการทดลองใช้เครื่องมือ ส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ต

4. ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการนิเทศการศึกษาปฐมวัย มีผลด้านการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างขององค์กรให้มีคุณภาพ สร้างโรงเรียนเครือข่าย มีทรัพยากรที่มีความรู้ เปลี่ยนแปลงระบบสารสนเทศ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเด็ก เป็นสำคัญและพัฒนาผู้บริหาร ศึกษาในเทศก์ ครู และกรรมการโรงเรียนให้เป็นผู้นำมีอาชีพ ส่วนการจัดการนิเทศการศึกษาปฐมวัยสู่เกณฑ์มาตรฐาน มีการวางแผนวิเคราะห์ทำงานร่วมกัน ทุกฝ่าย ปฏิบัติตามแผนตามบทบาทของผู้นิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจและเป็นการตรวจสอบประเมินผล

5. ด้านบทบาทของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรสนับสนุน ด้านงบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และอื่นๆ ช่วยเหลือ แนะนำ ร่วมคิด ร่วมทำ ระยะเวลา และ แรงงาน เพื่อร่วมให้และใช้ข้อมูล กำหนดเป้าหมายจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาร่วมผลดีเมื่อ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การดำเนินงานมีองค์กรหลายหน่วยงาน มาร่วมดูแลด้านการประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ

พันชิวัญ เลียงชีพชอบ (2545, หน้า 112) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศ ของคณะกรรมการเครือข่ายโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการเครือข่ายโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 จำนวน 116 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการเครือข่ายโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 5 ปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาทั้ง 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในที่ประชุมปัญหา คือ ขาดงบประมาณ

2. ด้านการปรับปรุงการจัดประสบการณ์และการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยจัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปัญหา คือ ขาดงบประมาณ

3. ด้านการจัดทำและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาและสร้างสื่อการสอนโดยให้คำแนะนำในการสร้างสื่อด้วยตนเอง ปัญหา คือ ขาดงบประมาณและอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการนักเรียน ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้นำผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยให้วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแก้ปัญหาการเรียน ปัญหา คือ ขาดเครื่องมือในการประเมินที่มีคุณภาพ

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการแนะนำ ติดตาม ดูแลและรับรองมาตรฐาน ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้มีการพัฒนางานของโรงเรียนโดยจัดทำโครงการเพื่อพัฒนางานของโรงเรียน ปัญหา คือ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ

6. ด้านการพัฒนาครู ผู้บริหารโรงเรียนและเครือข่ายครู ส่วนใหญ่ได้แนะนำข้อมูลข่าวสารทางวิชาการแก่ครูโดยเป็นที่ปรึกษาแก่ครูที่ต้องการข้อมูลทางวิชาการ ปัญหา คือ ขาดงบประมาณ

7. ด้านการหมุนเวียนครูจากโรงเรียนศูนย์ไปช่วยสอน ส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ปฏิบัติ โดยพิจารณาคุณสมบัติของครูที่มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหา คือ ครูไม่มีเวลาในการหมุนเวียนสอน

8. ด้านการสนับสนุนด้านอื่นๆ ส่วนใหญ่ เสริมสร้างขวัญ กำลังใจในการทำงาน โดยเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ปัญหา คือ ขาดงบประมาณ

2) งานวิจัยต่างประเทศ

แอนเน (Anne, 1981, p. 2) ได้ศึกษาการประเมินระบบ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษา นอกกระบบโรงเรียนของประเทศไทย พบว่าข้อมูลด้านการศึกษาทั้งปวงถูกส่งมาจากส่วนกลาง คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียนในรูปของโครงการต่างๆ เพื่อที่จะกระจากการพัฒนาไปสู่ท้องถิ่น ฝ่ายทางศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร โดยใช้งบประมาณสนับสนุนจากธนาคารโลกเป็นโครงการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งขาดโอกาสทางการศึกษาได้รับความรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยมีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้ด้านการศึกษาถึงท้องถิ่น

เบนชอฟ โรบินส์, และ กริมเมอส์ (Benshoff, Robins, & Grimes, 1982) ได้ศึกษาผลของการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อน พบว่า การนิเทศในกลุ่มเพื่อช่วยเพิ่มระดับของความรู้สึกร่วมความสัมพันธ์ ความจริงใจ และความสามัคคีกลมเกลียวให้กับผู้ฝึกหัดเป็นผู้ให้คำปรึกษา

เบนชอฟ (Benshoff, 1992, p. 171) ได้ศึกษาผลการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อน พบว่า ผู้เข้าร่วมการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อนส่วนใหญ่มีการพัฒนาเทคนิคการนิเทศและมีความเข้าใจทักษะการให้คำปรึกษาสูงขึ้น

เบนชอฟ, และ ไปสเรย์ (Benshoff, & Paisley, 1993, p. 64) ได้ศึกษาผลของการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อน พบว่า ข้อดีของการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อน คือ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การจับคู่กับพี่ช้านาญซึ่งเป็นผู้ร่วมงาน ผ่านการจัดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนของการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อน ทำให้ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ และการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อนยังช่วยในเรื่องของการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และได้แนวความคิดในการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ เพื่อนำไปสู่การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ สำหรับครูระดับปฐมวัยอันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น และยังเป็นแนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจนำไปใช้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับ
ครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยผู้วิจัยดำเนินการ
ตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
จำนวน 12 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลเมืองสิงห์บุรี โรงเรียน
อนุบาลอินทร์บุรี โรงเรียนอนุบาลค่ายบางระจัน โรงเรียนอนุบาลบางระจัน โรงเรียนอนุบาล
พรหมบุรี โรงเรียนอนุบาลท่าช้าง โรงเรียนวัดบางปูน โรงเรียนวัดดัมพหู โรงเรียนวัดราษฎร์
ศรัทธาทำ โรงเรียนวัดระนาม โรงเรียนสิงห์อุดม รวมทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย
ศึกษากับประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ฉบับ ได้แก่

1. แบบประเมินความสามารถการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ
2. แบบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน
ตอนที่ 1 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 4 ระดับ
ตอนที่ 2 แบบสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
4 ระดับ

3. แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเติมคำ มี 3 ข้อ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมิน

1.2 สร้างแบบประเมินตามกรอบการประเมินซึ่ง กำหนดไว้ เป็น 9 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย สาระการเรียนรู้รายปี การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนด้านภาษา

1.4 นำแบบประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตามความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ และข้อคำถามซึ่งใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 -0.95

1.5 นำแบบประเมินที่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูระดับปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียน จำนวนครู 20 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

1.6 นำแบบประเมินที่ทดลองใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรกับครูระดับปฐมวัย จำนวน 42 คน

2. การสร้างแบบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์

2.2 สร้างแบบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามกรอบที่กำหนด

2.3 นำแบบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนด้านภาษา

2.4 นำแบบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการสอบถามแล้วคัดเลือกข้อคำถามได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.95

2.5 นำแบบวัดความสามารถมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูระดับปฐมวัย

3. การสร้างแบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจตามกรอบที่กำหนดขึ้น

3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนด้านภาษา

3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการสอบถาม ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 0.95

3.5 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลกับครูระดับปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การให้คะแนน และการแปลความหมาย ดังนี้

ระดับ 4 หมายถึง ระดับคุณภาพ/ความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 3 หมายถึง ระดับคุณภาพ/ความพึงพอใจมาก

ระดับ 2 หมายถึง ระดับคุณภาพ/ความพึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับคุณภาพ/ความพึงพอใจน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

นำหนังสือจากครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การประเมินความสามารถการจัดทำหลักสูตรของครูผู้สอนระดับปฐมวัยโดยผู้วิจัย ได้ตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ได้รับการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ตามแบบประเมินความสามารถการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจำนวน 12 โรงเรียน

2. การประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความสามารถการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยแบบตรวจสอบความสามารถในการจัดประสบการณ์และแบบสอบถามความคิดเห็น นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ หากค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบด้วยความเรียง และรูปแบบเรียง

ตาราง 2 สรุปขั้นตอนการติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	คุณภาพเครื่องมือ	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	ครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ได้รับ การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 42 คน	แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	ความน่าเชื่อถือของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	- ค่าเฉลี่ย (X) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. - ค่า IOC - เกณฑ์การให้คะแนน
2. เพื่อศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครุระดับปฐมวัย		แบบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา	- ค่า IOC

ตาราง 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	คุณภาพเครื่องมือ	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ		แบบวัดความพึงพอใจ ต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ	- ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของแบบวัด	- ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการหาค่า

1. สถิติที่ใช้ในการบรรยายข้อมูล ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	f	= ความถี่
	X _i	= คะแนนแต่ละข้อที่ i
	i	= 1, 2, ...k
	n	= จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	= ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	= ผลรวมของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างทุกคนยกกำลังสอง
	$\sum x$	= ผลรวมคะแนนของนักเรียนทุกคน

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือการมีส่วนร่วม

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2530, หน้า 125)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

N แทน จำนวนข้อคำถาม

S_i^2 แทน ความแปรปรวนรวมทั้งฉบับ

S_t^2 แทน ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (arithmetic mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน ดังนี้

1. ประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย
2. ประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ปรากฏดังตาราง 3 - 12

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

รายการ	X	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. แสดงภาพความสำเร็จในอนาคตอย่างชัดเจน	3.92	0.29	มากที่สุด
2. แสดงถึงเจตนารมณ์ จุดเน้นจุดขายของสถานศึกษา	3.92	0.29	มากที่สุด
3. มีเอกลักษณ์ชัดเจน	4.00	0.00	มากที่สุด
4. ป่งบอกภารกิจของสถานศึกษา	3.92	0.29	มากที่สุด
5. สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา	3.83	0.39	มากที่สุด
6. เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์	3.92	0.29	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.92	0.21	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีเอกลักษณ์ชัดเจน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) รองลงมาได้แก่ แสดงภาพความสำเร็จในอนาคตอย่างชัดเจน แสดงถึงเจตนารมณ์ จุดเน้นจุดขายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.29) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.39)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัยของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดภารกิจ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน	3.75	0.45	มากที่สุด
2. สะท้อนถึงวิธีดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จตาม วิสัยทัศน์ที่วางไว้	3.75	0.45	มากที่สุด
3. ตรงกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา	3.75	0.45	มากที่สุด
4. บ่งบอกเอกลักษณ์ของหน่วยงานว่าแตกต่างจาก หน่วยงานอื่นในเรื่องเดียวกัน	3.42	0.51	มาก
5. มีการใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ของโรงเรียน	3.67	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.67	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูระดับ
ปฐมวัย ด้านการกำหนดภารกิจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.47)
เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ ยกเว้น การบ่งบอกเอกลักษณ์
ของหน่วยงานว่า แตกต่างจากหน่วยงานอื่นในเรื่องเดียวกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$,
S.D. = 0.51) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ งานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน
($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.45)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัยของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดเป้าหมาย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	3.83	0.39	มากที่สุด
2. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามศักยภาพ	3.75	0.45	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	3.58	0.51	มากที่สุด
4. ความสอดคล้องกับภารกิจกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	3.67	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.71	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของครูระดับปฐมวัย ในด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.39) รองลงมาได้แก่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.45) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.51)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัยของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ครอบคลุมสาระที่ควรเรียนรู้ 4 เรื่องคือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อม ชุมชาติรอบตัวเรา และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กและประสบการณ์สำคัญด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจด้านสังคมและด้านสติปัญญา	3.75	0.45	มากที่สุด
2. สาระการเรียนรู้รายปีกำหนดเหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กปฐมวัย	3.92	0.29	มากที่สุด
3. สาระการเรียนรู้รายปีที่กำหนดตอบสนองจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	3.83	0.39	มากที่สุด
4. สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	3.83	0.39	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.83	0.29	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูระดับด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ สาระการเรียนรู้รายปีกำหนดเหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.29) รองลงมาได้แก่ สาระการเรียนรู้รายปีที่กำหนดตอบสนองจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ครอบคลุมสาระที่ควรเรียนรู้ 4 เรื่อง คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อม ชุมชาติรอบตัวเรา และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กและประสบการณ์สำคัญด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.45)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัยของครูระดับปฐมวัยในด้านการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	4.00	0.00	มากที่สุด
2. ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก	3.92	0.29	มากที่สุด
3. สอดคล้องกับภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก	3.92	0.29	มากที่สุด
4. ผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างเหมาะสม กับช่วงวัย	3.58	0.51	มากที่สุด
5. สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร สถานศึกษา	3.58	0.51	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.80	0.23	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของครูระดับปฐมวัย
ในด้านการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการโดย
รายการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00)
รองลงมาได้แก่ ตรงตามความต้องการและ ความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับภาพและ
การดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.29) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุด ได้แก่ สอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.58$,
S.D. = 0.51)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ด้านการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ของครูระดับปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเด็ก	3.75	0.45	มาก
2. ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็ก	3.92	0.29	มากที่สุด
3. สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการและ แนวการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	3.92	0.29	มากที่สุด
4. สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาการ เด็กชัดเจน เช่น สนามเด็กเล่น มุมประสบการณ์ต่างๆ	4.00	0.00	มากที่สุด
5. สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย	3.83	0.39	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.88	0.18	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของครูระดับปฐมวัย
ในด้านการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ
โดยรายการที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเพื่อพัฒนาการเด็ก
ชัดเจน เช่น สนามเด็กเล่น มุมประสบการณ์ต่างๆ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา ได้แก่
ตอบสนองความต้องการความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการ
และแนวการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.39)
ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเด็ก อยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.45)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัย ด้านการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่น และชุมชนที่หลากหลาย	3.50	0.52	มากที่สุด
2. สื่อเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	3.50	0.52	มากที่สุด
3. เด็กมีส่วนร่วมการผลิต จัดทำ และใช้สื่อ	3.42	0.51	มาก
4. มีการปรับปรุงสื่อให้เหมาะสมอยู่เสมอ	3.33	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	3.44	0.41	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูระดับปฐมวัย ด้านกำหนดการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ในห้องถิ่น และชุมชนที่หลากหลาย สื่อเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ มีการปรับปรุงสื่อให้เหมาะสมอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.41)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการของครูระดับปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ประเมินพัฒนาการเด็กสอดคล้องกับหลักการประเมินพัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้ง 4 ด้านคือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา	3.83	0.39	มากที่สุด
2. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาการเด็ก	3.67	0.49	มากที่สุด
3. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดปี	3.33	0.49	มาก
4. เน้นประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง	3.25	0.45	มาก
รวมเฉลี่ย	3.52	0.33	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ประเมินพัฒนาการเด็กสอดคล้องกับหลักการประเมินพัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เน้นประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.45)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. มีการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรโดย คณะกรรมการของสถานศึกษา	3.50	0.52	มากที่สุด
2. มีการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ระหว่างการใช้ และหลังการใช้หลักสูตร	3.42	0.51	มาก
3. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.42	0.51	มาก
4. มีการสรุปผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.17	0.39	มาก
5. มีการนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.17	0.39	มาก
6. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยแก่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ	3.17	0.39	มาก
รวมเฉลี่ย	3.31	0.35	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูระดับ
ปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ ยกเว้นมี
การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรโดยคณะกรรมการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.52)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ปฐมวัย ของครูระดับปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	3.92	0.21	มากที่สุด
2. ด้านการกำหนดภารกิจ	3.67	0.67	มากที่สุด
3. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	3.71	0.37	มากที่สุด
4. ด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี	3.83	0.29	มากที่สุด
5. ด้านการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์	3.80	0.23	มากที่สุด
6. ด้านการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	3.88	0.18	มากที่สุด
7. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	3.44	0.41	มาก
8. ด้านการประเมินพัฒนาการ	3.52	0.33	มากที่สุด
9. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.31	0.35	มาก
รวมเฉลี่ย	3.68	0.11	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของ
ครูระดับปฐมวัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านยกเว้น ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ ด้าน
การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.41)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ของครูระดับปฐมวัย

1. ผลการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย ปรากฏดัง
ตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์			
1. ความครอบคลุมกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม	3.64	0.53	มากที่สุด
2. ความครบถ้วนขององค์ประกอบของ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.64	0.53	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.64	0.53	มากที่สุด
เนื้อหา			
1. ความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ	3.62	0.54	มากที่สุด
2. ความสอดคล้องพัฒนาการของเด็ก	3.71	0.51	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน	3.26	0.50	มาก
4. ความสอดคล้องกับสาระหลักสูตร/ที่ควรรู้	3.50	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย	3.52	0.41	มากที่สุด
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้			
1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.55	0.50	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.36	0.53	มาก
รวมเฉลี่ย	3.45	0.41	มาก
สื่อ			
1. คุณภาพของสื่อ	3.36	0.48	มาก
2. ความปลอดภัย	3.74	0.45	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องกับกิจกรรมหลัก	3.36	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	3.48	0.35	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
การวัดและประเมินผล			
1. ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.48	0.59	มาก
2. ความครอบคลุม	3.36	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	3.42	0.54	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	3.50	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบของแผนการจัดการประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.53) รองลงมา ได้แก่ เนื้อหา ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.41) สื่อ ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.54)

2. ผลการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย ปราบกวดัง
ตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับ
ปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. มีการนำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสมและโยงสัมพันธ์กับเนื้อหาก่อนหน้า	3.43	0.50	มาก
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างผู้เรียน	3.36	0.53	มาก
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.45	0.55	มาก
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.26	0.63	มาก
5. สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์	3.36	0.48	มาก
6. มีการเสริมแรงแก่ผู้เรียนด้วยวิธีที่เหมาะสม	3.50	0.55	มากที่สุด
7. มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมขณะดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.52	0.51	มากที่สุด
8. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	3.43	0.50	มาก
9. มีการสรุปเนื้อหาที่มีการโยงสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.24	0.43	มาก
10. ใช้วิธีวัดและประเมินพัฒนาการสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.38	0.54	มาก
11. ครูยิ้มแย้มแจ่มใส มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียนเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง	3.60	0.59	มากที่สุด
12. ครูพูดจาสุภาพ เสียงดังฟังชัดและใช้ภาษาได้ถูกต้อง	3.67	0.48	มากที่สุด
13. มีบุคลิกภาพที่ดีขณะดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อารมณ์มั่นคง กริยาวาจาท่าทางเหมาะสม	3.62	0.54	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.45	0.40	มาก

จากตาราง 14 พบว่าความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่ารายการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ครูพูดจาสุภาพเสียงดังฟังชัดและใช้ภาษาได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.48) รองลงมาได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดีขณะดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อารมณ์มั่นคง กริยาวาจาทำทางเหมาะสม ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ มีการเสริมแรงแก่ผู้เรียนด้วยวิธีที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.55)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของครูระดับปฐมวัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	0	0.00
หญิง	42	100
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	9.52
ปริญญาตรี	38	90.48
ปริญญาโท	0	0.00
ประสบการณ์ในการสอน		
ต่ำกว่า 5 ปี	3	7.14
5 - 10 ปี	1	2.38
11 - 15 ปี	22	52.38
สูงกว่า 15 ปี	16	38.10

จากตาราง 15 พบว่าครูระดับปฐมวัย ทุกคนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 90.48 และมีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.38

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ในด้านรูปแบบการนิเทศ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. การมีส่วนร่วมการวิเคราะห์ปัญหา	3.71	0.46	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ปัญหา	3.69	0.47	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมการกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนา	3.71	0.46	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.64	0.53	มากที่สุด
5. การเผยแพร่ผลงาน	3.38	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	3.63	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 16 พบว่า ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ในด้านรูปแบบการนิเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ ยกเว้น การเผยแพร่ผลงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.54)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านทำกำหนดวิสัยทัศน์	3.92	0.49	มากที่สุด
2. ด้านการกำหนดภารกิจ	3.60	0.50	มากที่สุด
3. ด้านการกำหนดเป้าหมาย	3.60	0.50	มากที่สุด
4. ด้านการจัดทำสาระการเรียนรู้รายปี	3.62	0.49	มากที่สุด
5. ด้านการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	3.57	0.50	มากที่สุด
6. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	3.52	0.55	มากที่สุด
7. ด้านการประเมินพัฒนาการ	3.50	0.51	มากที่สุด
8. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.50	0.51	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.57	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.49) รองลงมา ได้แก่ การจัดทำสาระการเรียนรู้รายปี ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.46) การกำหนดภารกิจ การกำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.51)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. การเขียนสาระสำคัญ	3.48	0.51	มาก
2. การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้	3.57	0.50	มากที่สุด
3 การเขียนสาระการเรียนรู้	3.52	0.51	มากที่สุด
4. วิธีดำเนินกิจกรรม	3.52	0.51	มากที่สุด
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้	3.55	0.50	มากที่สุด
6 วิธีประเมินผล	3.52	0.51	มากที่สุด
7. บันทึกหลังสอนและข้อเสนอแนะ	3.38	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	3.51	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่าความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.50) รองลงมาได้แก่ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.50) วิธีดำเนินกิจกรรม วิธีประเมินผล ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บันทึกหลังสอนและข้อเสนอแนะ ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.49)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการจัดทำแผนการจัดภูมิทัศน์ห้องเรียน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. การจัดมุมบ้าน	3.69	0.47	มากที่สุด
2. การจัดมุมหนังสือ	3.71	0.46	มากที่สุด
3. การจัดมุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ	3.69	0.47	มากที่สุด
4. การจัดมุมบล็อก	3.83	0.38	มากที่สุด
5. การจัดมุมศิลปะ	3.71	0.46	มากที่สุด
6. การจัดมุมบทบาทสมมติ	3.57	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.70	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 19 พบว่าความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการจัดภูมิทัศน์ห้องเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการโดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่มีความพึงพอใจในการจัดมุมบล็อก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.38) รองลงมาได้แก่ การจัดมุมหนังสือ การจัดมุมศิลปะ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดมุมบทบาทสมมติ ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.50)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการนิเทศการสอน

รายการ	X	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน	3.50	0.51	มากที่สุด
2. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.55	0.50	มากที่สุด
3. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้และผลิตสื่อ	3.52	0.51	มากที่สุด
4. การให้คะแนนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ	3.57	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.54	0.42	มากที่สุด

จากตาราง 20 พบว่าความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการโดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การให้คะแนนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.50) รองลงมาได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.50) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้และผลิตสื่อ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าคะแนนต่ำสุด ได้แก่ การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.51)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. รูปแบบการนิเทศ	3.63	0.41	มากที่สุด
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.57	0.44	มากที่สุด
3. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.51	0.46	มากที่สุด
4. การจัดภูมิทัศน์	3.70	0.39	มากที่สุด
5. การนิเทศการสอน	3.54	0.42	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.59	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่าความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดภูมิทัศน์ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.39) รองลงมาได้แก่ รูปแบบการนิเทศ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.41) การนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ และ รายการที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.46)

ตาราง 22 ข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

รายการ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
1. การให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาของผู้นิเทศพบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความเข้าใจดี	13	56.52
2. สื่อที่ใช้ในการประกอบการนิเทศ พบว่า มีสื่อเทคโนโลยีแผ่น CD และเอกสารตัวอย่างที่ประกอบการนิเทศเหมาะสม	12	50.00
3. ความเอื้ออาทรและมนุษยสัมพันธ์ของผู้นิเทศ พบว่า การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจเป็นกันเอง แบบกัลยาณมิตรนิเทศเป็นการนิเทศเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจได้ดี	10	43.47
4. ระยะเวลาในการนิเทศ พบว่า ควรเพิ่มระยะเวลาในการนิเทศให้มากกว่าเดิม	95.65	95

จากตาราง 22 ข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ด้านระยะเวลาในการนิเทศ พบว่า ควรที่จะเพิ่มเวลาในการนิเทศให้มากกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 95.65 การให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาของผู้นิเทศพบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คิดเป็น ร้อยละ 56.52 สื่อที่ใช้ในการประกอบกรนิเทศ พบว่า มีสื่อเทคโนโลยีแผ่น CD และเอกสาร ตัวอย่างที่ประกอบกรนิเทศเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 50.00 และความเอื้ออาทรและ มนุษย์สัมพันธ์ของผู้นิเทศพบว่า การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจเป็นแบบกัลยาณมิตรนิเทศ และเป็นกรนิเทศเพื่อสร้างขวัญกำลังใจได้ดีคิดเป็นร้อยละ 43.47

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาตามขอบเขต ตัวแปร และกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในเรื่องต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของครูระดับปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
2. คุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี มีคุณภาพสูงขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจทั่วไปนำไปใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยทางการศึกษา โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ จำนวน 12 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลเมืองสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลอินทร์บุรี โรงเรียนอนุบาลค่ายบางระจัน โรงเรียนอนุบาลบางระจัน โรงเรียนอนุบาลพรหมบุรี โรงเรียนอนุบาลท่าช้าง

โรงเรียนวัดบางปูน โรงเรียนวัดคุ่มหู โรงเรียนวัดราชฎีศรีศรียาทำ โรงเรียนสิงห์อุดม รวมทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษากับประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดในการวิจัย 3 ฉบับดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ

ฉบับที่ 2 แบบวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ

ฉบับที่ 3 แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 สอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ และส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด 5 ประเด็น เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอความคิดเห็น

เครื่องมือทุกฉบับผู้วิจัยได้รับคำแนะนำในการปรับแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทุกฉบับไปทดลองใช้กับครูผู้สอนระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ได้แก่ โรงเรียนวัดโบสถ์ โรงเรียนวัดประดุก โรงเรียนชุมชนวัดพระนอน โรงเรียนวัดสาธุการาม โรงเรียนวัดหัวว่าว จำนวน 20 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ ให้การเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยความสามารถในการจัดทำหลักสูตรและความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัยด้วยตนเอง สำหรับ

การประเมิน ความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินความสามารถการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน รวมทั้งการวัดความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจของครูระดับปฐมวัย โดยวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง ประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. การประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของครูระดับปฐมวัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ด้านการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการกำหนดภารกิจ ด้านการประเมินพัฒนาการ การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

2. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูระดับปฐมวัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า มีค่าสูงสุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหา สื่อ ตามลำดับ และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การวัดและประเมินผล

2.2 ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครู พูดจาสุภาพ เสียงฟังชัดและใช้ภาษาได้ถูกต้อง รองลงมา ได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดี ขณะดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อารมณ์มั่นคง กริยาวาจาท่าทางเหมาะสม และครูยิ้มแย้มแจ่มใส มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียนเอาใจใส่ต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการสรุปเนื้อหาที่มีการโยงสัมพันธ์กับการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

3. ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ครูระดับปฐมวัยทุกคนเป็นเพศหญิง ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 90.48 ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 9.52 มีประสบการณ์ในการสอนช่วงอายุระหว่าง 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.38

3.2 ความพึงพอใจของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

การอภิปรายผล

จากการติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ดังนี้

1. ด้านความสามารถในการจัดทำหลักสูตรของครูระดับปฐมวัย ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านการกำหนดภารกิจ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดทำหน่วยการจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ ซึ่งมีขั้นตอนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนระดับปฐมวัย 2) วางแผนเพื่อแก้ปัญหา – กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเตรียมบุคลากร สื่อ 3) ปฏิบัติตามแผน 4) ประเมินผลและปรับปรุง 5) เผยแพร่ผลงาน ซึ่งกิจกรรมการนิเทศเน้นการมีส่วนร่วมของผู้รับการนิเทศในทุกขั้นตอน รวมทั้งมีการให้คำแนะนำ ปรึกษา เป็นรายบุคคลโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จึงส่งผลให้ครูระดับปฐมวัยได้พัฒนา มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้อย่างมีคุณภาพ

2. ด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย

2.1 ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยทั้ง 5 ด้าน คือ องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านสื่อและด้านการวัดประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะจากขั้นตอนแรกของรูปแบบการนิเทศเป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูระดับปฐมวัยผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูระดับปฐมวัยผลการวิเคราะห์พบว่าครูต้องการมีความรู้เรื่องการจัดทำแผน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดอบรมเรื่อง การจัดทำแผน รวมทั้งได้มีการนิเทศการจัดทำแผน โดยตรวจแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัยเป็นรายบุคคล ปฏิบัติการนิเทศ โดยสร้างความคุ้นเคย และให้ความรู้ ปรีกษา แนะนำ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำแผนประสบการณ์การเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำอย่างใกล้ชิดแบบตัวต่อตัว เพื่อให้เกิด การพัฒนาตนเองและพัฒนา งานส่งผลให้สามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ขบวนการนิเทศแบบ DIDRE (สังัด อุทรานันท์, 2530, หน้า 84 – 88) โดยเฉพาะในขั้นที่ 2 ให้ความรู้ ในสิ่งที่จัดทำเป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจคำสั่งที่จะดำเนินการว่าจะต้อง อาศัยความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะให้ ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ

2.2 ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้นิเทศได้ให้ความรู้ เรื่อง เทคนิคการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยทุกคน ตามความต้องการของครูระดับปฐมวัย หลังจากนั้นได้ติดตาม ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โดยสังเกตการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัยเป็นรายบุคคลเมื่อพบปัญหาเสนอแนะ ร่วมคิด พาทำในจุดที่ บกพร่อง ปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และปฏิบัติการนิเทศตามขั้นตอนเพื่อให้เกิด การพัฒนาส่งผลให้ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การนิเทศแบบร่วมมือประสบในทำให้สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับบิกส์, และจัสต์แมน (Biggs, & Justman, 1952, pp. 5 - 19) ที่กล่าวว่า การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายประการหนึ่งเพื่อช่วยให้ครูเห็นจุดมุ่งหมายของการศึกษา เด่นชัดขึ้น ตลอดจนถึงวิธีปฏิบัติของโรงเรียนไปสู่จุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับจอห์น (John Minor, 1964, pp. 27 – 31) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศว่าเพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเด็กดีขึ้น ช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนดีขึ้น ช่วยให้ครูมีความรู้สึกได้รับผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัยมีความเชื่อมั่นตนเอง กระตุ้นให้ครูได้พัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตร ให้ เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อช่วยในการจัดหาและเลือกสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ที่จะมาใช้ประกอบการ เรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพต่อการสอน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูระดับปฐมวัยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดภูมิทัศน์ การนิเทศการสอน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกรายการ ทั้งนี้ เพราะว่าการนิเทศครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้รับการนิเทศทุกขั้นตอนตั้งแต่ 1) การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ จำเป็นของครูระดับปฐมวัย 2) วางแผนเพื่อแก้ปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเตรียม บุคลากร 3) ปฏิบัติตามแผน 4) ประเมินผลและปรับปรุง 5) เผยแพร่ผลงานซึ่งทำให้ครูผู้รับ การนิเทศมีความพึงพอใจในการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศ 4 ประการ คือ

1) เพื่อพัฒนาคน 2) เพื่อพัฒนางาน 3) เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ และ 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ (สงัด อุทรานันท์, 2530, หน้า 12) และก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีการสอน (Good, 1973, p. 572) จึงทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการนิเทศความพึงพอใจเป็นความรู้สึกรวม ของบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการนำรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจไปใช้เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.2 ในการนำรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูระดับปฐมวัย ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ต้องสร้างความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันและดำเนินการตามขั้นตอนการนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีแผนการนิเทศที่ชัดเจนและสามารถยืดหยุ่นได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยโดยนำรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจไปใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี เพื่อเป็นการยืนยันคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

2.2 ควรมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนโดยนำผลการคิดการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจไปประยุกต์ใช้ในเหมาะสมกับสภาพของงานในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรวิรี ศรีกิจการ. (2543). **เทคนิคการประเมินผลโครงการ**. ในเอกสารประกอบคำสอนวิชา
เทคนิคการประเมินผลโครงการ (อัดสำเนา)
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2543). **การเรียนรู้
ของเด็กปฐมวัย (3 – 5 ปี) แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา**. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิติมา ปรีดีติลก. (2529). **ทฤษฎีบริหารองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ชนะการพิมพ์.
- _____. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : บริษัท
อักษรพิพัฒนา.
- เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. (2534). **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
ก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี, สำนักงาน. (2547). **รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียน
ที่จบการศึกษาปฐมวัย**. เอกสารลำดับที่ 12/2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี.
- _____. (2547). **สรุปรายงานการประเมินภายนอก**. เอกสารลำดับที่ 4/2547 สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). **คู่มือการประเมินพัฒนาการ
เด็กระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). **ร่วมคิดร่วมเขียนปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิก.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิก.
- _____. (2544). **นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี)**. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิก จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2533). **หลักการจัดอนุบาลศึกษา**. กรุงเทพฯ :
ศรีเมืองการพิมพ์.
- _____. (2546). **คู่มือการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3 – 5 ปี) แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา**.
กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

- ชาญชัย อาจิณูสมมาตร. (2525.) **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- _____. (2547). **การนิเทศการสอนแบบใหม่**. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- ซารี มณีศรี. (2542). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาการ.
- दनัย สุทธิพจน์. (2533). **การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการโรงแรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ถาวร พวงมณี. (2547). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- ธำรง บัวศรี. (2532). **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2)**
กรุงเทพฯ : เอร่าวิวัฒนาการพิมพ์.
- _____. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ : ชนรัชการพิมพ์.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตม ชมภูหลง. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**.
มหาสารคาม : โรงพิมพ์อภิชาติ.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (มปป.). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- นุช รัตนวิบูลย์. (2542) **การประเมินผลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตามหลักสูตร
การศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ : กรณีศึกษาสถาบันพัฒนา
ฝีมือแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อุบลราชธานี. ภาคนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- บุญจิตต์ ณ ลำเลียง. (2521). **การสำรวจการทำงานของบัณฑิตทางการศึกษา ปีการศึกษา
2510. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญช่วย ยิดซัง. (2545). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง สังกัด
กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- บุญมัน ธนาคูวัฒน์. (2537). **จิตวิทยาการบริหารบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์.
- บันลือ พดุกะวัน. (2537) **การนิเทศภายในโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- ปัทมา บุญเจริญ. (2544). **สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
 _____. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
 _____. (2544). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด
 พันัส หันนาคินทร์. (2549). หลักการบริหารโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
 พันธวิชัย เลียงชีพชอบ. (2545). การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศของคณะกรรมการ
 เครือข่ายโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 5.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 พูนศรี อ่อนลมุล. (2529). การติดตามผลการปฏิบัติงานของผดุงครรภ์อนามัยที่สำเร็จ
 การศึกษาดังแต่ปี พ.ศ. 2524 – 2526 ตามหลักสูตรผดุงครรภ์อนามัย พุทธศักราช
 2522 จากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัยราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 6)
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.3
 ภิญโญ สาคร. (2519). หลักบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
 _____. (2538) หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
 ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). ก้าวหน้าและการจูงใจ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
 เขาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการแนวคิดและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 เขาวภา เดชะคุป. (2542). การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ :
 เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.
 รัชเญย์ พรหมพานิช. (2532). ผู้บริหาร : การนิเทศภายใน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 อมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป จำกัด.
 แรมสมร อยู่สถาพร. (2538). นานาสาระทางการศึกษา. ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 วัชรวิลา เล่าเรียนดี. (2544). เทคนิคและทักษะการนิเทศการสอน. นครปฐม : มหาวิทยาลัย
 ศิลปกร.
 วราภรณ์ วงศ์ใหญ่. (2540). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของ
 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
 วัชรวิลา ทรัพย์มี. (2521). การแนะแนวโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
 วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. (2542) การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย สกลนคร. โปรแกรมวิชาการวัดผล
 การศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.

- วิชัย โกลสุวรรณจินดา. (2535). ความลับขององค์การ “พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่” (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมนิติ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : อรุณสภานัดพร้าว.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิการพิมพ์.
- สถิต วงศ์สวรรค์. (2533). จิตวิทยาแนะแนว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บำรุงสาส์น.
- สมชาย สุขสุด. (2544). การประเมินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2530) หลักการนิเทศการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครราชสีมา : วิทยาลัยครู นครราชสีมา.
- สร้อยธร ฉันทวรภาพ. (2544). แนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สันต์ ชรรณบำรุง. (2526). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- สวัสดิ์ อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- _____. (2532). พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สุภาวดี ขอร่ม. (2541). การประเมินผลโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุมวล ตีระกานันท์. (2543). การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริปรานี วาสุเทพรังสรรค์. (2539). การศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยคณะกรรมการนิเทศการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. เอกสารลำดับที่ 6/2539 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี.
- _____. (2532). พัฒนาการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2531). แนวคิดและกระบวนการ. ข่าวสารการวิจัยการศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 6 สิงหาคม – กันยายน.
- อนันต์ อนันตรังสี. (2527). หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

- อาคม จันทรสุนทร. (2525). "การนิเทศภายในโรงเรียน" ในเอกสารการสัมมนา เรื่อง การส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของประเทศไทย. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). **หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- อุทุมพร ทองอุไทย. (2523). **สารบบจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษา คู่มือเล่ม 1 พุทธิปริชิต**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ ภูเจริญ. (2534). **การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Arnold, H.J. and D.C. Feldman. (1986) **Organizational Behavior**. Singapore : McGraw – Hill Book Company. อ้างถึงใน ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ** กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- Anne, K. Bernard. (1981). **System Evaluation : A Case Study of the Thai Department of Nonformal Evaluation**. Toronto : University of Toronto.
- Barnard, C.L.(1972). **The functions of the Executive**. Massachusetts : Harvard University Press. อ้างถึงใน ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- Beauchamp, George A. **Curriculum Pheoty**. 3th Ed.Illinois : The Kagg Press. 1975.
- Ben, M. Harris. (1985).**Supervisry Behavior in Education**. Englewood Cliffee, New Jersey : Prentice – Hall.
- Benshoff, J.M. 1992. **Peer consultation for professional counselor**. [Online] Enc Education Resource Information Center. Available from : http://www.enc.edgov/encweb/Portal/Home.Portal?_nfpb=true&EncExtSea...[2004, June 30]
- Bernard, J.M., and Goodyear, R.K. (1992). **Fundamentals of clinical supervision**. Needham Heights, MA : Allyn & Bacon.
- Burton, William H. and Nancy C. Bormann. (1977). **Effective Small Group Communication**. Minnesota : Burgess Publishing Co.
- Carter V. Good (1973). **Dictionary of education**. New York : McGraw - hill.
- Davis, K. (1957). **Human Behavior at Work**. New York : McGraw – Hill Book Co. อ้างถึงใน ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

- Gilmer, V.B. (1971) **Industrial Psychology**. New York : McGraw – Hill Book Co.
- อ้างถึงใน บุญช่วย ยึดซัง. (2545). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติของบุคลากรส่วนกลาง
สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร :
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- Glickman, Carl D. (1990). **Supervision of Instruction**. 2nd ed., Boston : Allyn and Bacon.
- Gwynn, John Minor. (1964). **Theory and Practice of Supervision**. New York : Dodd.
- Harris, Ben M. (1963). **Supervisory Behavior in Education**. Englewood Cliff.
New Jersey : Prentica – hall, inc.
- Johns, Gary. (1988). **Organizational Behavior Understanding Life at Work**. 2nd ed.,
New York : Harer Collins Publishers.
- Kaufman, Roges and Penwick W. English. (1979). **Need Assessment : Concept and
Application**. Englewood Cliffs, New Jersey : Edcational technology. Publication.
- Lovell, John T. and Kinball Wiles. (1983). **Supervision for Getter Schools**. 5th ed.,
Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – hall.
- Maslow, A.H. (1954). **Motivation and Personality**. New York : Harper and Row.
- Spear, H. (1967). **Improving the Supervision of Instruction**. New Jersey : Prentice – Hall,
- Taba, Hilda. (1962). **Curriculum development : Theory and practice**. New York :
Harcourt Brace.
- Taylor, B.J. (1997). **Early Childhood Program Management : People and Procedures**.
3rd ed. New Jersey : Merrill – Prentice – Hall.
- Wiles, Kimball. (1956). **Supervision for Better Schools**. 2nd ed., Englewood Cliffs,
New Jersey : Prentice - Hall
- _____.(1967). **Supervision for Better Schools**. 3nd ed., Englewood Cliffs.
New Jersey : Prentice – Hall.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างแบบประเมิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องกับผลการปฏิบัติของครู ดังนี้

- 4 หมายถึง มากที่สุด
- 3 หมายถึง มาก
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ลำดับที่	รายการ	ระดับคุณภาพ				บันทึกเพิ่มเติม
		4	3	2	1	
1	วิสัยทัศน์ 1.1 แสดงภาพความสำเร็จในอนาคตอย่างชัดเจน 1.2 แสดงถึงเจตนารมณ์ จุดเน้นจุดขายของสถานศึกษา 1.3 มีเอกลักษณ์ชัดเจน 1.4 บ่งบอกภารกิจของสถานศึกษา 1.5 สอดคล้องกันนโยบายของสถานศึกษา 1.6 เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์					
2	ภารกิจ 2.1 แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน 2.2 สะท้อนถึงวิธีดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ 2.3 ตรงกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา 2.4 บ่งบอกเอกลักษณ์ของหน่วยงานว่าแตกต่างจากหน่วยงานอื่นในเรื่องเดียวกัน 2.5 มีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน					

ลำดับที่	รายการ	ระดับคุณภาพ				บันทึกเพิ่มเติม
		4	3	2	1	
3	<p>เป้าหมาย</p> <p>3.1 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา</p> <p>3.2 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามศักยภาพ</p> <p>3.3 สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546</p> <p>3.4 สอดคล้องกับภารกิจกับการจัดการศึกษา ปฐมวัย</p> <p>3.4 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา</p>					
4	<p>สาระการเรียนรู้รายปี</p> <p>4.1 ครอบคลุมสาระที่ควรเรียนรู้ 4 เรื่องคือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับ บุคคลและสถานที่แวดล้อม ธรรมชาติ รอบตัวเราและสิ่งต่างๆรอบตัวเด็กและ ประสบการณ์ที่สำคัญด้านร่างกาย ด้าน อารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและ ด้านสติปัญญา</p> <p>4.2 สาระการเรียนรู้รายปีกำหนดเหมาะสมกับ ช่วงอายุของเด็กปฐมวัย</p> <p>4.3 สาระการเรียนรู้รายปีที่กำหนดตอบสนอง จุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย</p> <p>4.4 สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546</p>					

ลำดับที่	รายการ	ระดับคุณภาพ				บันทึกเพิ่มเติม
		4	3	2	1	
5	การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ 5.1 เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก 5.2 ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก 5.3 สอดคล้องกับภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก 5.4 ผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างเหมาะสม กับช่วงวัย 5.5 สอดแทรกกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักสูตรสถานศึกษา					
6	การจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 6.1 เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเด็ก 6.2 ตอบสนอง ตามต้องการความสนใจของเด็ก 6.3 สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการ และแนวการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 6.4 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาการเด็กชัดเจน เช่น สนามเด็กเล่น มุมประสบการณ์ต่างๆ 6.5 สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
7	การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7.1 มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชนที่หลากหลาย 7.2 สื่อเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก 7.3 เด็กมีส่วนร่วมการผลิต จัดทำ และใช้สื่อ 7.4 มีการปรับปรุงสื่อให้เหมาะสมอยู่เสมอ					

ลำดับที่	รายการ	ระดับคุณภาพ				บันทึกเพิ่มเติม
		4	3	2	1	
8	<p>การประเมินพัฒนาการ</p> <p>8.1 ประเมินพัฒนาการเด็กสอดคล้องกับหลักการประเมินพัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้ง 4 ด้านคือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา</p> <p>8.2 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาการเด็ก</p> <p>8.3 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดปี</p> <p>8.4 เน้นประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง</p>					
9	<p>การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย</p> <p>9.1 มีการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรโดยคณะกรรมการของสถานศึกษา</p> <p>9.2 มีการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ระหว่างการใช้และหลังการใช้หลักสูตร</p> <p>9.3 มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย</p> <p>9.4 มีการสรุปผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย</p> <p>9.5 มีการนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย</p> <p>9.6 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยแก่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ</p>					

แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์

โรงเรียน.....อำเภอ.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
 ชื่อครูผู้สอน.....ชั้น.....
 วันที่.....เดือน.....เวลา.....น.

ตอนที่ 1 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ลงในช่องผลการปฏิบัติของครูตามความเป็นจริง

รายการ	ระดับคุณภาพ				เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
	4	3	2	1	
1. องค์ประกอบของ แผนประสบการณ์ 1.1 ความครอบคลุม กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม					1. ภายใน 1 วัน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครอบคลุม 1 กิจกรรม 2. ภายใน 1 วัน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครอบคลุม 2 - 3 กิจกรรม 3. ภายใน 1 วัน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครอบคลุม 4 - 5 กิจกรรม 4. ภายใน 1 วัน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครอบคลุม 6 กิจกรรม
1.2 ความครบถ้วนของ องค์ประกอบของแผน การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้					1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีองค์ประกอบครบ น้อยกว่า 3 องค์ประกอบ 2. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 3 - 4 องค์ประกอบ 3. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 5 - 6 องค์ประกอบ 4. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ

รายการ	ระดับคุณภาพ				เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
	4	3	2	1	
2. เนื้อหา 2.1 ความเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการ					<ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยหรือพัฒนาการของเด็ก ร้อยละ 1 – 50 ของแผนทั้งหมด 2. เนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยหรือพัฒนาการของเด็ก ร้อยละ 51 – 80 3. เนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยหรือพัฒนาการของร้อยละ 81 - 99 4. เนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยหรือพัฒนาการของเด็กทุกแผน
2.2 ความสอดคล้อง พัฒนาการของเด็ก					<ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อหาสาระสอดคล้องกับพัฒนาการ 1 ด้าน 2. เนื้อหาสาระสอดคล้องกับพัฒนาการ 2 ด้าน 3. เนื้อหาสาระสอดคล้องกับพัฒนาการ 3 ด้าน 4. เนื้อหาสาระสอดคล้องกับพัฒนาการ 4 ด้าน
2.3 ความสอดคล้องกับ ชีวิตประจำวัน					<ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อหาสาระช่วยให้เด็กนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้บางแผน (ร้อยละ 1- 50) 2. เนื้อหาสาระช่วยให้เด็กนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้บางแผน (ร้อยละ 51- 80) 3. เนื้อหาสาระช่วยให้เด็กนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้บางแผน (ร้อยละ 81- 99) 4. เนื้อหาสาระช่วยให้เด็กนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ครบทุกแผน
2.4 ความสอดคล้องกับ สาระหลักสูตร/ที่ควรรู้					<ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อหาสาระที่กำหนดในแผนส่วนน้อย (ร้อยละ 1–40) สอดคล้องกับสาระที่ควร เรียนรู้และประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

รายการ	ระดับคุณภาพ				เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
	4	3	2	1	
					<p>2. เนื้อหาสาระที่กำหนดในแผนบางแผน (ร้อยละ 41–60) สอดคล้องกับสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร</p> <p>3. เนื้อหาสาระที่กำหนดในแผนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61–80) สอดคล้องกับสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร</p> <p>4. เนื้อหาสาระที่กำหนดในแผน(ร้อยละ 81 – 100) สอดคล้องกับสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทุกแผนหรือเกือบทุกแผน</p>
<p>3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้</p> <p>3.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>					<p>ระดับ 1 มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญปริมาณร้อยละ 25 ของแผนทั้งหมด</p> <p>ระดับ 2 มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร้อยละ 26 - 50 ของแผนทั้งหมด</p> <p>ระดับ 3 มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร้อยละ 51 - 75 ของแผนทั้งหมด</p> <p>ระดับ 4 มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร้อยละ 76 - 100 ของแผนทั้งหมด</p>
3.2 การจัดกิจกรรม					<p>1. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้น้อย(ต่ำกว่าร้อยละ 40)</p>

รายการ	ระดับคุณภาพ				เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
	4	3	2	1	
					2. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้พอสมควร (ต่ำกว่าร้อยละ 40 - 60)
					3. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้เป็นส่วนใหญ่ (ต่ำกว่าร้อยละ 61 - 80) 4. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้น้อย(ร้อยละ 81 - 100)
4. สื่อ 4.1 คุณภาพของสื่อ					1. มีสื่อที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้บางแผน (ร้อยละ 1 – 50) 2. มีสื่อที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้บางแผน (ร้อยละ 51 – 80) 3. มีสื่อที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้บางแผน (ร้อยละ 81 – 99) 4. มีสื่อที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกแผน
4.2 ความปลอดภัย					1. สื่อการสอนมีความปลอดภัยบางแผน (ร้อยละ 1 – 50) 2. สื่อการสอนมีความปลอดภัยเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51 – 80) 3. สื่อการสอนมีความปลอดภัยเกือบทุกกิจกรรม (ร้อยละ 81-99) 4. สื่อการสอนมีความปลอดภัยทุกกิจกรรม
4.3 ความสอดคล้องกับกิจกรรมหลัก					1. สื่อการสอนสอดคล้องกับกิจกรรมหลัก 1 กิจกรรมหลัก 2. สื่อการสอนสอดคล้องกับกิจกรรมหลัก 2 - 3 กิจกรรมหลัก

รายการ	ระดับคุณภาพ				เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
	4	3	2	1	
					3. สื่อการสอนสอดคล้องกับกิจกรรมหลัก 4 - 5 กิจกรรมหลัก 4. สื่อการสอนสอดคล้องกับกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมหลัก
5. การวัดลาประเมินผล 5.1 ความสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้					1. วิธีวัดและประเมินผล/สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นส่วนน้อย (ร้อยละ 1 - 50 ของแผน) 2. วิธีวัดและประเมินผล/สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51 - 80 ของแผน) 3. วิธีวัดและประเมินผล/สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้เกือบทุกแผน (ร้อยละ 81 - 99 ของแผน) 4. วิธีวัดและประเมินผล/สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นส่วนน้อย
5.2 ความครอบคลุม					1. วิธีวัดและประเมินผลสอดคล้องกับการจัด จัดกิจกรรมการเรียน ร้อยละ 1 - 50 2. วิธีวัดและประเมินผลสอดคล้องกับการจัด จัดกิจกรรมการเรียน ร้อยละ 51 - 80 3. วิธีวัดและประเมินผลสอดคล้องกับการจัด จัดกิจกรรมการเรียน ร้อยละ 81 - 99 4. วิธีวัดและประเมินผลสอดคล้องกับการจัด จัดกิจกรรมการเรียนทุกแผน

ตอนที่ 2 แบบสังเกตการจัดประสบการณ์

โรงเรียน.....อำเภอ.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
 ชื่อครูผู้สอนชั้น.....
 วันที่เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับผลการปฏิบัติของครูตามความเป็นจริง

- 4 หมายถึง มากที่สุด
 3 หมายถึง มาก
 2 หมายถึง น้อย
 1 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. มีการนำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสมและโยงสัมพันธ์กับเนื้อหา				
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและความแตกต่าง				
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้				
5. สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์				
6. มีการเสริมแรงแก่ผู้เรียนด้วยวิธีที่เหมาะสม				
7. มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมขณะดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
8. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม				
9. มีการสรุปเนื้อหาที่มีการโยงสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
10. ใช้วิธีวัดและประเมินพัฒนาการสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
11. ครูยิ้มแย้มแจ่มใส มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียนเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง				
12. ครูพูดจาสุภาพ เสียงดังฟังชัดและใช้ภาษาได้ถูกต้อง				
13. มีบุคลิกภาพที่ดีขณะดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อารมณ์มั่นคง กริยาวาจาท่าทางเหมาะสม				

แบบสอบถามความพึงพอใจ

เรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบ

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. วุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท สาขา.....
3. ประสบการณ์ในการสอน ต่ำกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี
 11 - 15 ปี สูงกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

- 4 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด
- 3 หมายถึง ความพึงพอใจมาก
- 2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

จากการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจทำให้ท่านพึงพอใจในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความพึงพอใจ			
	4	3	2	1
รูปแบบนิเทศ				
1. การมีส่วนร่วมการวิเคราะห์ปัญหา				
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ปัญหา				
3. การมีส่วนร่วมการกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนา				
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล				
5. การเผยแพร่ผลงาน				

รายการ	ระดับความพึงพอใจ			
	4	3	2	1
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย				
6. การกำหนดวิสัยทัศน์				
7. การกำหนดภารกิจ				
8. การกำหนดเป้าหมาย				
9. การจัดทำสาระการเรียนรู้รายปี				
10. การจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้				
11. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้				
12. การประเมินพัฒนาการ				
13. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย				
การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
14. การเขียนสาระสำคัญ				
15. การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้				
16. การเขียนสาระการเรียนรู้				
17. วิธีดำเนินกิจกรรม				
18. สื่อและแหล่งเรียนรู้				
19. วิธีประเมินผล				
20. บันทึกหลังสอนและข้อเสนอแนะ				
การจัดภูมิทัศน์ห้องเรียน				
21. การจัดมุมบ้าน				
22. การจัดมุมหนังสือ				
23. การจัดมุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ				
24. การจัดมุมบล็อก				
25. การจัดมุมศิลปะ				
26. การจัดมุมบทบาทสมมติ				
การนิเทศการสอน				
27. การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน				
28. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
29. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้และผลิตสื่อ				
30. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ				

**ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ
คำชี้แจง โปรดเขียนคำตอบลงในช่องว่างตามความเป็นจริง**

1. การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาของผู้นิเทศ

.....
.....
.....
.....
.....

2. สื่อที่ใช้ประกอบการนิเทศ

.....
.....
.....
.....
.....

3. ความเอื้ออาทรและมนุษยสัมพันธ์ของผู้นิเทศ

.....
.....
.....
.....
.....

4. ระยะเวลาในการนิเทศ

.....
.....
.....
.....
.....

5. อื่นๆ

.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข
แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปฏิทินการนิเทศโรงเรียน
ตามรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ

วัน เดือน ปี	โรงเรียน	หมายเหตุ
7 – 9 มิถุนายน 2548	อนุบาลบางระจัน	
14 – 16 มิถุนายน 2548	อนุบาลค่ายบางระจัน	
21 – 23 มิถุนายน 2548	อนุบาลท่าช้าง	
28 – 30 มิถุนายน 2548	อนุบาลพรหมบุรี	
5 – 7 กรกฎาคม 2548	อนุบาลสิงห์บุรี	
12 – 14 กรกฎาคม 2548	อนุบาลเมืองสิงห์บุรี	
19 – 21 กรกฎาคม 2548	อนุบาลสิงห์บุรี	
26 – 28 กรกฎาคม 2548	สิงห์อุดม	
2 – 4 สิงหาคม 2548	วัดระนาม	
9 – 11 สิงหาคม 2548	วัดบางปูน	
16 – 18 สิงหาคม 2548	วัดคุ่มहु	
23 – 25 สิงหาคม 2548	วัดราษฎร์ศรัทธาทำ	
6 – 8 กันยายน 2548	สิงห์อุดม	
13 – 15 กันยายน 2548	วัดระนาม	
20 – 22 กันยายน 2548	วัดบางปูน	
27 – 29 กันยายน 2548	วัดคุ่มहु	
1 – 3 พฤศจิกายน 2548	วัดราษฎร์ศรัทธาทำ	
8 – 10 พฤศจิกายน 2548	อนุบาลเมืองสิงห์บุรี	
15 – 17 พฤศจิกายน 2548	อนุบาลท่าช้าง	
22 – 24 พฤศจิกายน 2548	อนุบาลพรหมบุรี	
6 – 8 ธันวาคม 2548	อนุบาลบางระจัน	
13 – 15 ธันวาคม 2548	อนุบาลค่ายบางระจัน	
20 – 22 ธันวาคม 2548	อนุบาลอินทร์บุรี	
27 – 29 ธันวาคม 2548	อนุบาลสิงห์บุรี	
10 – 12 มกราคม 2549	อนุบาลเมืองสิงห์บุรี	
17 – 19 มกราคม 2549	สิงห์อุดม	
24 – 26 มกราคม 2549	วัดระนาม	

หมายเหตุ ตารางการนิเทศอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

**ปฏิทินการนิเทศโรงเรียน
ตามรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ**

วัน เดือน ปี	โรงเรียน	หมายเหตุ
7 – 9 กุมภาพันธ์ 2549	วัดบางปูน	
11 – 16 กุมภาพันธ์ 2549	วัดดัมพ	
21 – 23 กุมภาพันธ์ 2549	วัดราษฎร์ศรัทธาท่า	
7 – 9 มีนาคม 2549	อนุบาลเมืองสิงห์บุรี	
14 – 16 มีนาคม 2549	อนุบาลบางระจัน	
21 – 23 มีนาคม 2549	อนุบาลพรหมบุรี	
28 – 30 มีนาคม 2549	อนุบาลท่าช้าง	

หมายเหตุ ตารางการนิเทศอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๒/ว ๓๔๙

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ถนนนายณัฏฐพรราช

อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน อาจารย์บุญยานุช เฉวียงหงส์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์ของครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ สำหรับครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันทนัฐ น้อยเหลือ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบ
การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยมี
ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนายอุดมศักดิ์ พลอยบุตร เป็นกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการ
ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะกรรมการ

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๙-๙ โทร ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๘๕๐.๐๒/ว มธ๔๗

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์นันทราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน อาจารย์เนติ เฉลยวาเรศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบประเมินความเหมาะสมการจัดประสบการณ์ของครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ สำหรับครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันทนัญญ์ น้อยเหลือ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบ
การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยมี
ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนายอุดมศักดิ์ พลอยบุตร เป็นกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการ
ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไกรขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส่ว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

E-mail : education@tnu.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๒/ว ๓๔๗

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
ย.เมือง จ.เทพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางศิริวิไล ผลเกิด

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์ของครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ สำหรับครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันท์นภฎ์ น้อยเหลือ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบ
การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยมี
ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนายอุดมศักดิ์ พลอยบุตร เป็นกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการ
ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๔ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๒/ว ๓๔๙

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางทัศนมา ทิรัญภัทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์ของครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ สำหรับครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันทนัญญ์ น้อยเหลือ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบ
การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยมี
ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนายอุดมศักดิ์ พลอยบุตร เป็นกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการ
ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โค้รขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๙-๔ โทร ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๒/ว ๓๔๗

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางสาวศิริราณี วสุภัทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบประเมินความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์ของครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือประสานใจ สำหรับครูระดับปฐมวัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนันทนัฐ น้อยเหลือ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การติดตามผลการใช้รูปแบบ
การนิเทศแบบร่วมมือประสานใจสำหรับครูระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยมี
ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนายอุดมศักดิ์ พลอยบุตร เป็นกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการ
ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โค้รขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๕๔-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๕๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๕๒-๒๖๑๐

E mail : education@tru.ac.th

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. อาจารย์บุญยานุช เฉวียงหงษ์	คณาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์เนติ เฉลยวาเรศ	คณาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. นางสิริวานี วสุภัทร	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญที่ปรึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
4. นางทัศนาศิริ ธีรภูมิภัทร	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
หัวหน้ากลุ่มนิเทศติดตามประเมินผล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
5. นางศิริวิไล ผลเกิด	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

ภาคผนวก ค
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นางสาวนันทณัฐ น้อยเหลือ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2497
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38 หมู่ 4 ตำบลบางมัญ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2518 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2526 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครูเทพสตรี สพบุรี พ.ศ. 2550 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาหลักสูตรและ การสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี